

Raport – 2024

**Rola
farmaceutów**

w walce

z chorobami

cywilizacyjnymi

Słowo wstępne:

Oddajemy w Państwa ręce raport dotyczący roli farmaceutów w walce z chorobami cywilizacyjnymi przygotowany wspólnie z IQVIA. Jesteśmy przekonani, że zawarte w nim dane oraz wnioski posłużą do dalszego ulepszania systemu opieki zdrowotnej w Polsce.

Katarzyna Branny
General Manager CEE Kenvue
#Valueoftheselfcare
#WeAreKenvue

Wprowadzenie:

Niniejszy raport prezentuje gotowość farmaceutów do większego niż dotychczas zaangażowania w system opieki zdrowotnej oraz związane z tym oczekiwania pacjentów. Dzięki tej publikacji pokazujemy, że każdy profesjonalista zdrowia jest istotnym elementem systemu cieszącym się zaufaniem społecznym.

W trosce o zdrowie i życie polskich pacjentów, zbadaliśmy, jak wysoka jest motywacja pracowników aptek do realizacji ich zawodowej misji. Sprawdziliśmy także, jakie choroby i dolegliwości mogą być tematem edukacji zdrowotnej i działań profilaktycznych oraz jakie czynniki pozytywnie wpływają na dialog z pacjentem.

W publikacji wielokrotnie pojawiają się poniższe pojęcia:

- choroby cywilizacyjne rozumiane jako schorzenia związane ze stylem życia pacjenta i wpływem otaczającego środowiska. Przykładem chorób cywilizacyjnych są: nowotwory, zawały serca, miażdżyca, astma, POChP, alergie, cukrzyca, otyłość czy próchnica;
- samoopieka – self-care, świadome i odpowiedzialne stosowanie leków bez recepty, suplementów diety i wyrobów medycznych;
- drobne dolegliwości – schorzenia, które mogą być diagnozowane samodzielnie i leczone za pomocą leków dostępnych bez recepty, optymalnie po konsultacji z farmaceutą;
- profesjonaliści zdrowia – lekarze, farmaceuci, technicy farmaceutyczni, pielęgniarki oraz inni przedstawiciele zawodów medycznych;
- pracownicy aptek – za pracowników aptek uznajemy tzw. pracowników pierwszego stołu, czyli zarówno farmaceutów, jak i techników farmaceutycznych.

Zachęcamy do zapoznania się z wynikami raportu.

Executive Summary

Celem badania było zebranie opinii pacjentów i pracowników aptek dotyczącej roli farmaceutów w profilaktyce chorób cywilizacyjnych. W szczególności zależało nam na odpowiedzi na następujące pytania: jakich działań oczekują pacjenci od farmaceutów i systemu opieki zdrowia, jakie jest ich nastawienie do self-care pod opieką farmaceutów oraz czy farmaceuci są gotowi na podjęcie dodatkowych działań.

Badanie zostało przeprowadzone metodą ilościową z użyciem techniki CAWI na grupie 1006 pacjentów, klientów aptek oraz na próbie 313 pracowników aptek pracujących za tzw. pierwszym stołem.

Badania wykazały, że pacjenci mają zaufanie do farmaceutów i w przypadku drobnych dolegliwości chętnie korzystają z możliwości konsultacji w aptece. Są również otwarci na profilaktykę i edukację zdrowotną przy okienku. W przypadku wstydlivych chorób pozytywnie reagowali na możliwość porozmawiania z farmaceutą na osobności, np. w gabinecie opieki farmaceutycznej.

Farmaceuci doskonale rozumieją „misyjność” swojego zawodu i są gotowi nieść pomoc pacjentom. Oczekują szerszego włączenia zawodu farmaceuty w system opieki zdrowotnej.

Badanie na obu grupach wyodrębniło obszary, w których farmaceuci mogliby wspierać pacjentów. Wymaga to jednak zmian systemowych, szkoleń w zakresie kompetencji miękkich oraz kampanii społecznych skierowanych do pacjentów na temat profilaktyki czy samoopieki.

Cel i metodologia badawcza

Badanie przeprowadziła firma **IQVIA Polska**.

Badanie Pacjentów

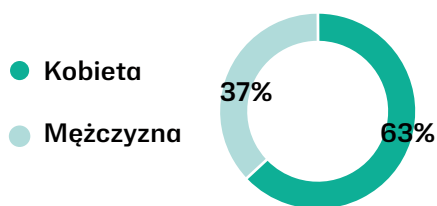
Głównym celem badania było poznanie postaw Polaków względem chorób cywilizacyjnych oraz opinii na temat roli farmaceutów w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

Badanie zostało przeprowadzone metodą ilościową z użyciem techniki CAWI (wywiadów on-line).

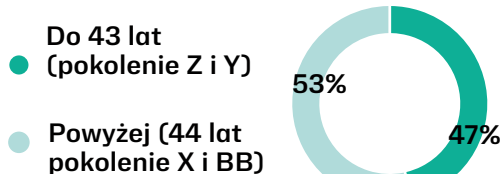
Badanie przeprowadzono na 1006-osobowej reprezentatywnej próbie pełnoletnich Polaków, którzy zrobili zakupy w aptekach na własne potrzeby i/lub potrzeby swoich niepełnoletnich dzieci z wybranych kategorii produktowych w ciągu ostatnich 3 miesięcy.

Charakterystyka próby

Płeć

Wiek

Badanie Farmaceutów [+]

Głównym celem badania było poznanie opinii magistrów farmacji i techników farmaceutycznych pracujących za pierwszym stołem w aptekach w Polsce.

Badanie zostało przeprowadzone metodą ilościową z użyciem techniki CAWI (wywiadów on-line).

Badanie przeprowadzono na 313-osobowej reprezentatywnej próbie pracowników aptek pracujących za pierwszym stołem przez minimum 50% swojego czasu pracy. Próba ma charakter losowo-kwotowy – w pierwszym kroku dobierano apteki ze względu na ich przynależność do sieci, a w drugim pracowników aptek – ze względu na ich poziom specjalistycznego wykształcenia wg struktury GUS.

Charakterystyka próby

Specjalizacja wg GUS

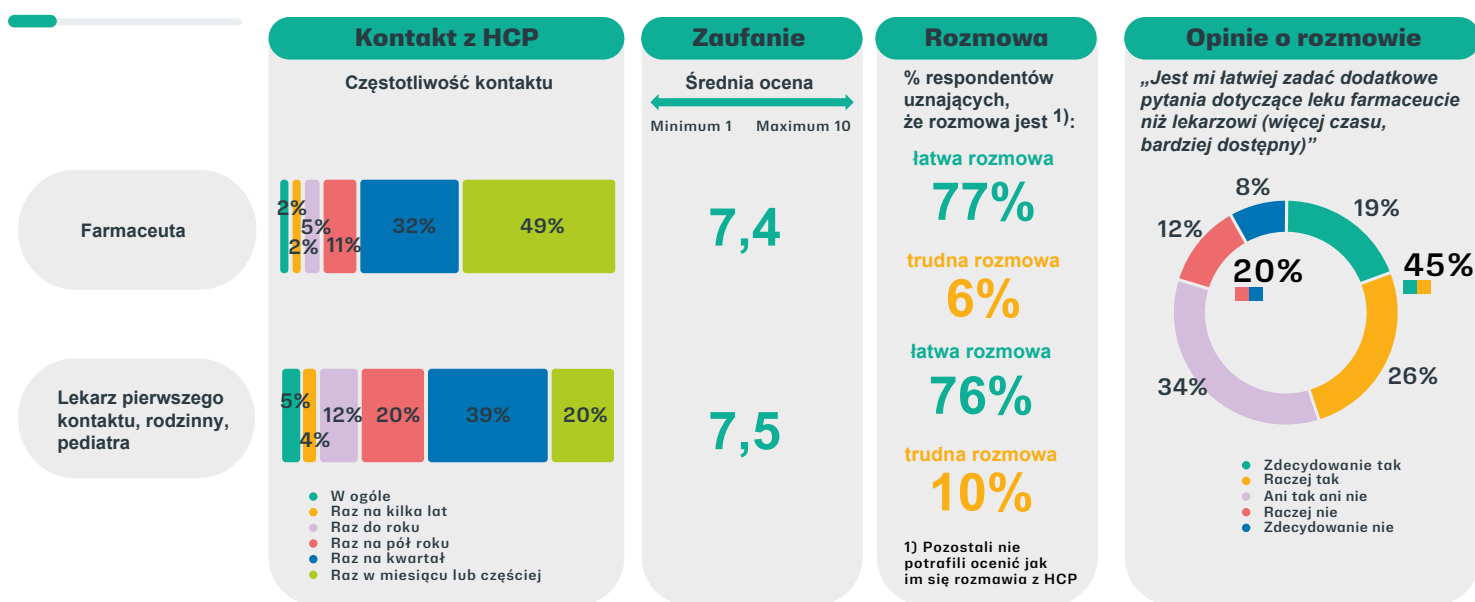
01

**Jak pacjenci widzą
farmaceutów
oraz jakie są ich
oczekiwania?**

Pacjenci darzą farmaceutów dużym zaufaniem, zwłaszcza po pandemii koronawirusa

Zdaniem pacjentów rola farmaceutów w systemie ochrony zdrowia jest istotna. Darzą ich zaufaniem, podobnie jak lekarzy pierwszego kontaktu. Częstotliwość kontaktu z farmaceutami jest jednak dużo większa, bo pacjent częściej gości w aptece niż w gabinecie lekarskim. Prawie połowa respondentów (49%) bywa w aptece raz w miesiącu lub częściej. Dla porównania w tym samym okresie w poradni rodzinnej pojawia się tylko co 5 pacjent. Aż 3 na 4 badanych twierdzi, że tak samo łatwo rozmawia z przedstawicielami obu zawodów, jednak dodatkowe pytania dotyczące leku łatwiej jest zadać farmaceutom niż lekarzowi.

Zaufanie do farmaceutów i lekarzy POZ oraz łatwość rozmowy na tematy zdrowotne

● Total Pacjenci, n=1000

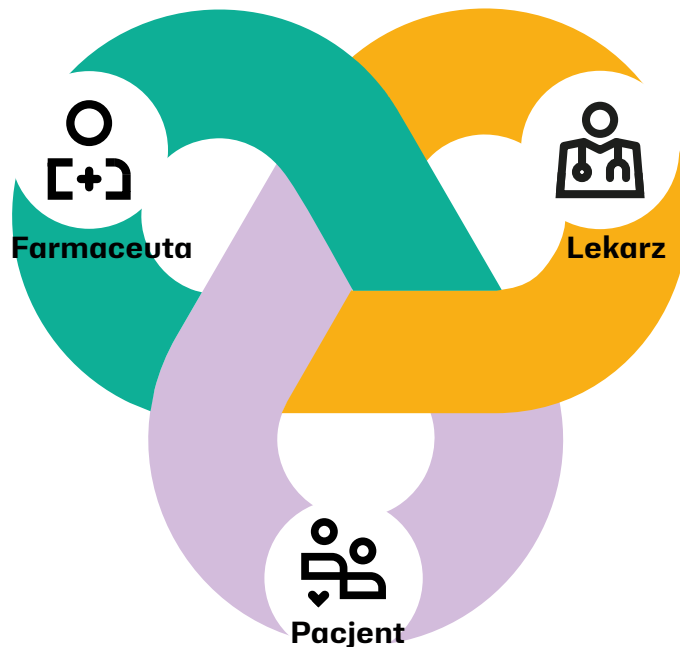
P. Jak często kontaktował(a) się Pan/Pani w ciągu ostatnich 6 miesięcy (tj od września 2023 aż do teraz) z następującymi specjalizacjami/osobami?

P. Gdyby miał/a Pan//Pani ocenić w skali od 0-10 (skala 0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena), na ile darzy Pan/Pani zaufaniem lub nie poszczególne zawody medyczne:

P. Proszę ocenić, na ile łatwo lub trudno rozmawia się Panu/Pani na tematy zdrowotne (dostępność, szybkość pozyskania porady, brak dystansu) z:

Według pacjentów zakres porad w aptece jest bardzo szeroki. Pacjenci wskazują, że w zakresie poradnictwa tzw. drobnych dolegliwości wystarczającą pomoc otrzymują od farmaceutów, co z kolei wiąże się z brakiem konieczności odwiedzenia lekarza POZ. Pacjenci doceniają szeroką wiedzę farmaceutów. Chodzi o doradztwo nie tylko w zakresie wyboru produktów dostępnych w aptece, ale także konsultacji, sugestii dotyczącej diagnostyki, wyboru specjalisty, kontaktu ze szpitalem (jeśli wymaga tego sytuacja zdrowotna chorego). Doceniają przy tym możliwość rozmowy z lekarzem w zaciszu gabinetu lekarskiego.

Rola farmaceuty w systemie ochrony zdrowia i opiece nad pacjentami

Rekomendacje farmaceutów wg pacjentów

- W opinii pacjentów farmaceuta jest najczęściej istotnym źródłem informacji dla pacjentów w zakresie produktów OTC (np. rekomendacji/wyboru produktu, porady farmaceutycznej, dopasowania produktu do możliwości finansowych pacjenta). **Pacjenci zgłaszają się po porady do farmaceutów w różnych tematach** (np. leki RX, diagnostyka, konsultacja w zakresie decyzji terapeutycznych).
- Pacjenci traktują farmaceutów z mniejszym dystansem niż lekarza (dostępność, szybkość pozyskania porady) i **śmiaiej zadają pytania** (zdarza się, że boją się zapytać lekarza o szczegóły leczenia, czas wizyty lekarskiej jest mocno ograniczony).
- Ograniczeniem rozmowy pacjenta z farmaceutą jest **brak dyskrecji i komfortowych warunków w aptece** (kolejka za plecami, szyba oddzielająca pacjenta od farmaceuty, co tworzy psychologiczną barierę). **Dlatego tak bardzo pacjenci i farmaceuci podkreślają potrzebę wygospodarowania odrębnego miejsca w aptece na dyskretną rozmowę z pacjentem.**

Kontakt z lekarzem wg pacjentów

- Pacjenci podkreślają, że w odróżnieniu od warunków panujących w aptece, w gabinecie lekarza są **optymalne możliwości do rozmowy z pacjentem** (osobny pokój, dyskrecja, brak osób postronnych).

Rekomendacje farmaceutów mają duży wpływ na wybór terapii lekowej. Przy wyborze leku bez recepty większość badanych kieruje się poleceniem pracownika apteki. Można wśród nich wyróżnić 5 różnych segmentów. Dla kogo polecenie farmaceuty jest nie do podważenia?

Segmentacja pacjentów

Prolekarscy

n=158

Prolekarscy w największym stopniu ufają lekarzom i ich rekomendacjom.

Eksploratorzy

n=251

Eksploratorzy oczekują od pracowników aptek bardzo dużego wsparcia merytorycznego pomimo, iż sami dysponują bardzo szeroką wiedzą – mogą być partnerami dla farmaceutów, zdają się na ich rekomendacje.

Beztroscy

n=189

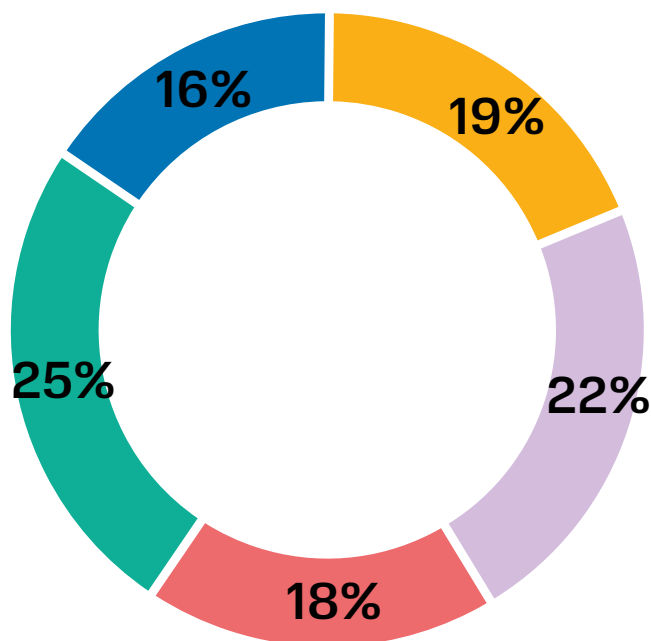
Beztroscy samodzielnie podejmują decyzje zakupowe, czasami spontaniczne, czasami pod wpływem innych bodźców. Rolą farmaceutów jest prezentacja dostępnych opcji.

Samoświadomi

n=228

Samoświadomi mają szeroką wiedzę i doświadczenia z różnymi wskazaniem, lubią samodzielnie decydować przy okienku, choć od farmaceutów oczekują zaprezentowania dostępnych opcji.

● Total Pacjenci, n=1006

Followersi

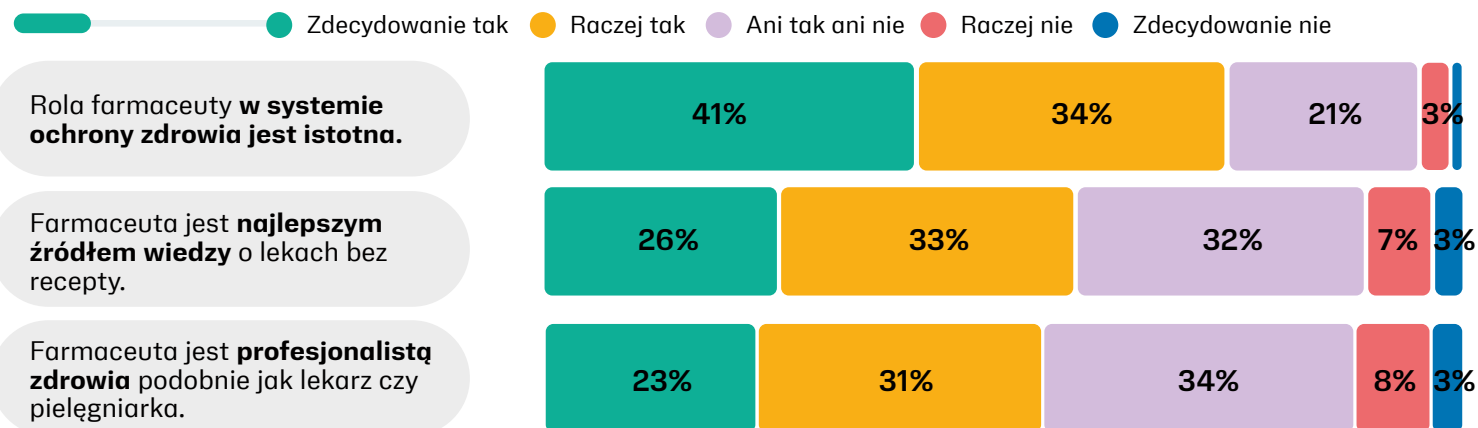
n=180

Followersi zdają się na farmaceutów, pomimo, że śledzą trendy o „zdrowiu” i często są pod wpływem „nowinek” i reklam, to jednak ufają rekomendacjom pracowników aptek.

Rola farmaceuty

Zdecydowana większość respondentów (75%) wskazuje na ważną rolę farmaceuty w systemie ochronie zdrowia jako osoby o dużej wiedzy o lekach bez recepty. Pacjenci uznają pracowników aptek za profesjonalistów zdrowia należących do tej samej grupy co lekarze, czy pielęgniarki.

Miejsce farmaceuty w systemie ochrony zdrowia

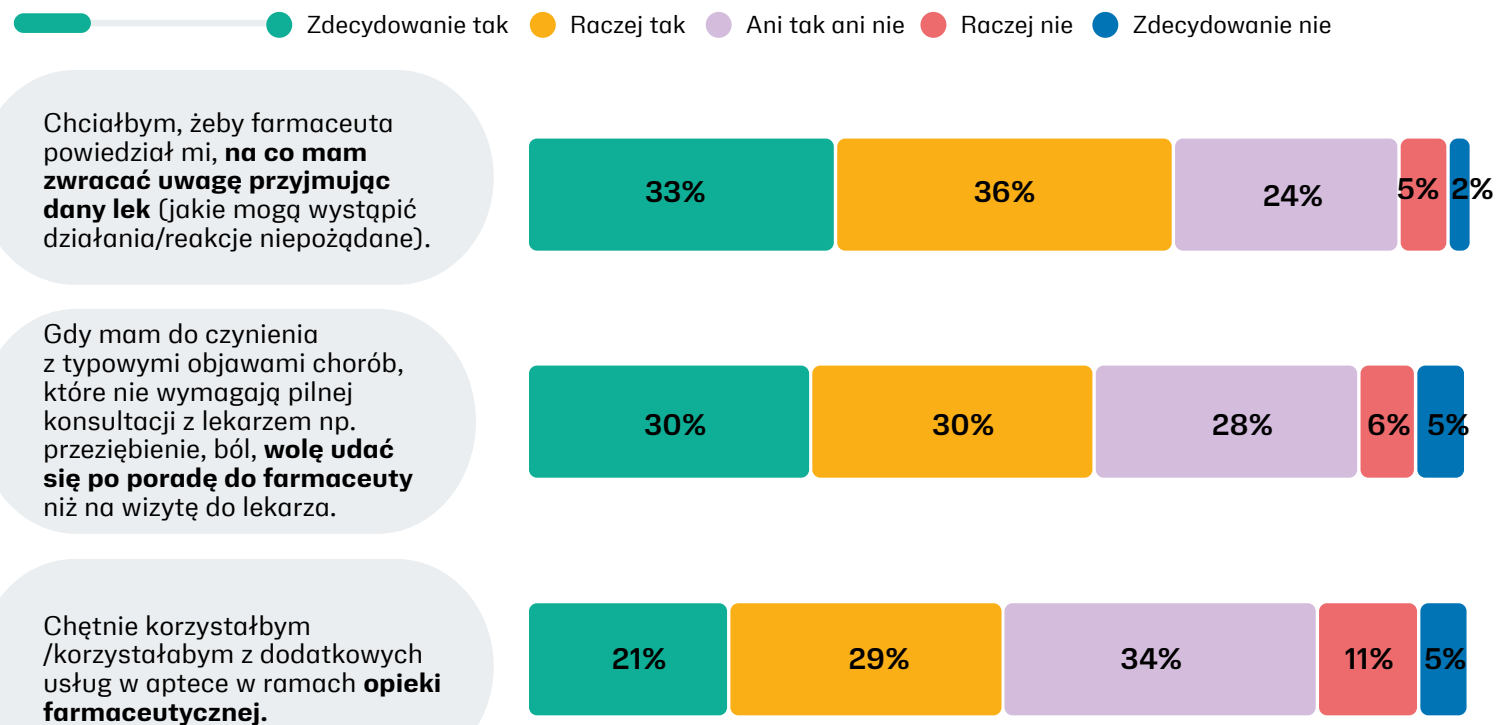

● Total Pacjenci, n=1000
Dane sortowane wg Top 1 zdecydowanie tak

P. Poniżej zamieszczono opinie na temat kontaktu z farmaceutą i jego roli w systemie opieki zdrowia, proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z każdym ze stwierdzeń

Spora część pacjentów oczekuje od farmaceutów, aby informowali ich na co, powinni zwrócić uwagę podczas przyjmowania leku. Przy typowych objawach 60% woli udać się do farmaceuty niż do lekarza, zaś co drugi chętnie skorzystałby z dodatkowych usług w aptece. To potwierdza obecne trendy dotyczący tzw. samoopieki i samoleczenia sprzyjające odciążeniu lekarzy POZ w kwestii chociażby leczenia drobnych dolegliwości oraz profilaktyki.

Postawy i opinie: farmaceuta w aptece

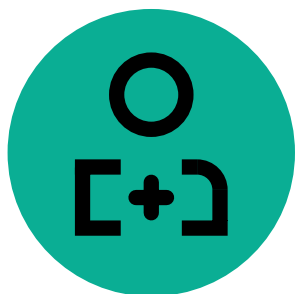

● Total Pacjenci, n=1000
Dane sortowane wg Top 1 zdecydowanie tak

P. Poniżej zamieszczono pewne zachowania i postawy pacjentów. Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu utożsamia się Pan/Pani z każdym ze stwierdzeń

Tam, gdzie zaczyna się opieka

Pacjenci postrzegają farmaceutów jako osoby, które mogą w pewnych sytuacjach zastąpić lekarza. Rzadko pojawiają się konotacje, że apteka to „tylko” sklep z lekami, a farmaceuta jest zwyczajnym sprzedawcą.

Percepcja roli farmaceutów wśród pacjentów

„zastępnik lekarza”

„à la lekarz”

„prawie lekarz”

- Zdaniami pacjentów rola farmaceuty w systemie ochrony zdrowia /opieki nad pacjentami jest bardzo istotna – w niektórych sytuacjach farmaceuta może zastąpić lekarza (np. doraźne problemy).
- Pacjenci doceniają:
  - szeroką wiedzę farmaceutów, doradzanie nie tylko w zakresie wyboru produktów/leków, ale konsultacji, sugestii diagnostyki, wyboru specjalisty, kontaktu ze szpitalem (jeśli wymaga tego sytuacja zdrowotna chorego);
  - większą dostępność farmaceutów (niż np. wizyt u lekarzy), mniejszy dystans, możliwość zadania szczegółowych pytań (co nie zawsze jest możliwe w kontakcie z lekarzem).
- Część pacjentów sygnalizowało, że nie lubi chodzić do lekarzy i jeśli tylko to możliwe wszelkie doraźne dolegliwości konsultują i leczą korzystając ze wsparcia farmaceuty w aptece.
- Obecnie niektórzy pacjenci wolą unikać przychodni/wizyt u lekarza ze względów epidemiologicznych (wybierają poradę w aptece – w okresie infekcyjnym to miejsce wydaje się bardziej bezpieczne).
- Pacjenci obserwują braki kadrowe lekarzy, kolejki – w przyszłości rola farmaceutów może się zwiększać i stać się jeszcze ważniejszym niż obecnie elementem systemu ochrony zdrowia.

Cytaty

“ Ja zawód farmaceuty bardzo szanuję. Uważam, że farmaceuta to jest taki lekarz, ale taki bardziej przystępny (...).

Kobieta, 23 lata, paląca papierosy

“ Farmaceuta to taki „zastępnik” lekarza ponieważ, bo różnie to bywa, czasami nie mamy dostępu tak na cito do lekarza, kiedy coś naprawdę dolega.

Kobieta, 37 lat, posiadająca dziecko

“ Wydaje mi się, że teraz farmaceuci nie są tylko osobami, które sprzedają te rzeczy, tylko są już takimi à la lekarzami, teraz mogą chyba wypisywać recepty, robić szczepionki. (...) Wydaje mi się, że odkąd ten Covid przyszedł, czy lekarze mieli więcej pracy i przerzucili trochę na farmaceutów, czy jakoś to podzielili, bo było tyle tych zakażeń.

Mężczyzna, 37 lat, palący papierosy

“ Farmaceuta – zdecydowanie jest to ktoś więcej niż sprzedawca, jest to też bardzo odpowiedzialna praca i jednak z medycyną ma sporo związanego. To jest ogniwo między handlem, a medycyną.

Kobieta, 30 lat, palący papierosy

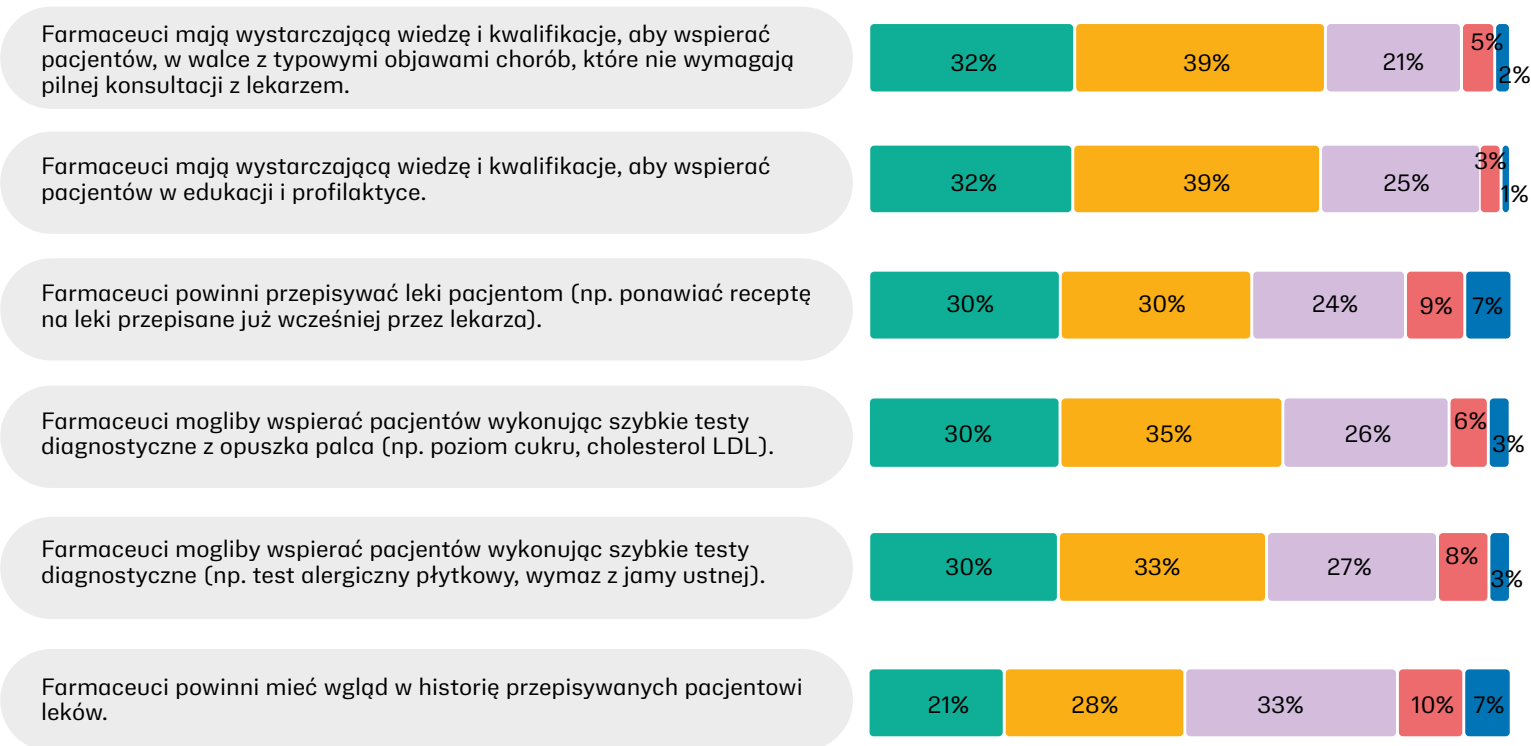
“ Wydaje mi się, że farmaceuci są trochę lekarzami, potrafią dopasować te leki, potrafią doradzić. Jeżeli nie ma ktoś recepty od lekarza, to po wywiadzie potrafią dopasować jakieś leki.

Kobieta, 37 lat, posiadająca dziecko

Większość respondentów uważa, że farmaceuci mają dużą rolę do odegrania w zakresie profilaktyki i leczenia drobnych dolegliwości. Połowa respondentów zgadza się z możliwością udostępnienia farmaceutom wglądu w historię przyjmowanych przez nich leków.

Postawy i opinie: wsparcie leczenia drobnych dolegliwości i profilaktyki pacjentów przez farmaceutów

● Zdecydowanie tak
 ● Raczej tak
 ● Ani tak ani nie
 ● Raczej nie
 ● Zdecydowanie nie

● Total Pacjenci, n=1000

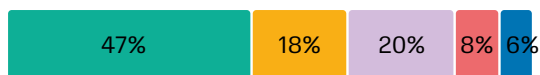
Dane sortowane wg Top 1 zdecydowanie takP. Poniżej zamieszczono opinie na temat kontaktu z farmaceutą i jego roli w systemie opieki zdrowia, proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z każdym ze stwierdzeń

Większa dostępność farmaceutów w aptece niż lekarzy w przychodni, mniejszy dystans, możliwość zadania szczegółowych pytań (co nie zawsze jest możliwe w kontakcie z lekarzem), sprawia, że pacjenci są otwarci na rozmowy o zdrowiu w aptece. Optymistycznie myślą o rozwoju usług opieki farmaceutycznej. Czasem potrzebowaliby tylko zachęty ze strony farmaceuty, żeby pogłębić konkretny temat. Możliwość odbycia takiej rozmowy na osobności na pewno sprzyjałaby konsultacjom w aptece.

Postrzeganie roli farmaceuty

● Zdecydowanie tak ● Raczej tak ● Ani tak ani nie ● Raczej nie ● Zdecydowanie nie

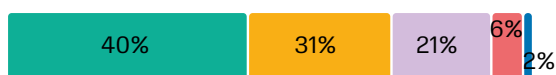
Wolał(a)bym, gdyby farmaceuta ponowił receptę na chorobę przewlekłą, niż gdybym musiał(a) ponownie pójść tylko po to do lekarza.

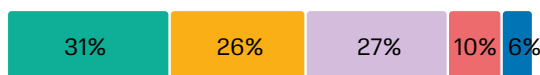
Od farmaceuty chcę uzyskiwać fachową poradę o leku.

Farmaceuta powinien rekomendować wybór leku bez recepty na drobne dolegliwości np. przeziębienie, infekcje układu moczowego, objawy ze strony układu pokarmowego np. wzdęcia, biegunki, zaparcia.

Farmaceuta powinien robić przegląd stosowanych przeze mnie leków pod kątem możliwych interakcji lekowych.

Farmaceuta jest dla mnie autorytetem w kwestii leków – składu i stosowania.

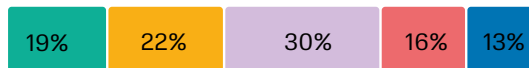
Farmaceuta powinien rekomendować pacjentom proste zmiany stylu życia, które poprawiają zdrowie, np. udzielać porad osobom zainteresowanym rzuceniem palenia.

Farmaceuta powinien prowadzić profilaktykę tzn. informować mnie, co powinienem (powinnam) robić, aby nie wystąpiła choroba.

Wolał(a)bym, aby farmaceuta wykonał test diagnostyczny, badanie np. ciśnienia w aptece, niż gdybym miał(a) to sam(a) robić w domu.

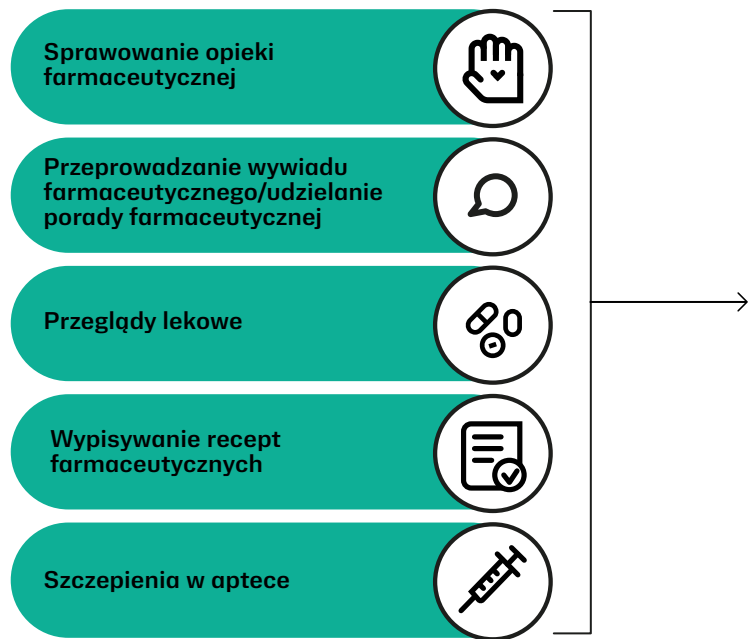
● Total Pacjenci, n=1000

Dane sortowane wg Top 1 zdecydowanie tak
P. Jak postrzega Pan/i rolę farmaceuty?

Zmiany, które działają na zdrowie

Pacjenci z optymizmem przyjmują planowane zmiany dotyczące usług świadczonych w aptekach, szczególnie tych podlegających refundacji. Wskazują, że zmiany systemowe na pewno wpłyną korzystnie na prestiż pracy farmaceuty, który i tak jest już wysoki, a jednocześnie odciążą lekarzy POZ, których jest zbyt mało.

Rola farmaceuty w systemie ochrony zdrowia/opiece nad pacjentami Percepcja wybranych zmian/nowości w aptekach wśród pacjentów.

Większość pacjentów nie miała świadomości/nie śledzi na bieżąco zmian związanych z wprowadzeniem ustawy o zawodzie farmaceuty (2021 r.), ale po zapoznaniu się podczas wywiadów z przykładowymi założeniami pacjenci zauważali, że w **myśl tych zmian w przyszłości może się zwiększyć zakres uprawnień i kompetencji farmaceutów, będą mogli w większym stopniu wykorzystać swoją wiedzę w praktyce – finalnie może to wpłynąć na podniesienie prestiżu zawodu farmaceuty.**

“Słyszałam z mediów, że np. farmaceuci szczepią, że to się zmieniło, ale ja nie doświadczyłam jeszcze takiej sytuacji. Myślę, że to jest sposób na wsparcie systemu zdrowia.

Kobieta 65 lat, emerytura

Aż 2/3 respondentów byłoby zainteresowanych opieką farmaceutyczną. Respondenci uważają, że takie usługi powinny być bezpłatne dla wszystkich lub chociaż niektórych pacjentów. Zdaniem większości pacjentów wprowadzenie opieki farmaceutycznej może usprawnić system ochrony zdrowia.

Opieka farmaceutyczna

Znajomość planów wprowadzenia refundowanej opieki farmaceutycznej

N=1006

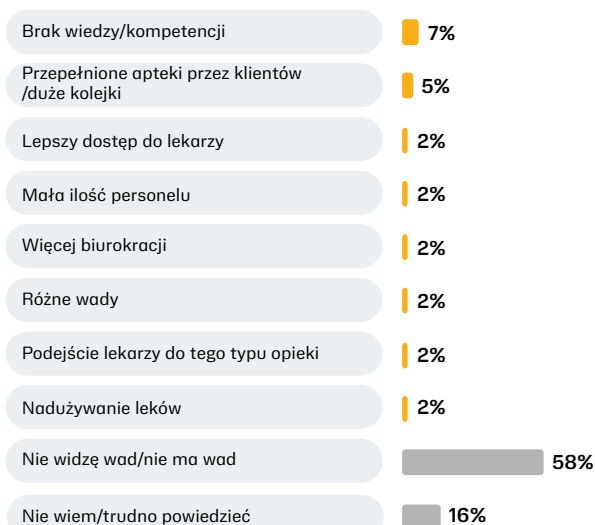

● Znane bez szczegółów
● Znane ze szczegółami

Zalety opieki farmaceutycznej

Wady opieki farmaceutycznej

P. Czy słyszała Pani/ słyszał Pan o planach wprowadzenia refundowanej opieki farmaceutycznej?
P. A jakie, jeśli w ogóle, widzi Pani/ Pan zalety takiej usługi w aptece stacjonarnej?
P. A jakie, jeśli w ogóle, widzi Pani/ Pan wady takiej usługi w aptece stacjonarnej?

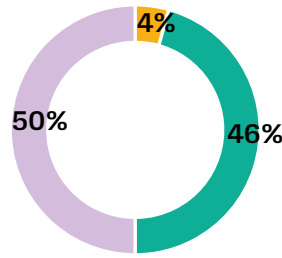
Base: Total N=1006

Opieka farmaceutyczna to zespół usług świadczonych w aptekach na całym świecie. Od niedawna wybrana grupa farmaceutów może realizować tę usługę także w Polsce.

Usługa ta jest ustrukturyzowaną, a następnie udokumentowaną konsultacją przeprowadzaną w celu poprawy zdrowia i jakości życia pacjenta oraz odpowiedniego doboru stosowanych leków. W ramach opieki farmaceutycznej pacjenci mogą korzystać w aptekach z takich usług jak np. przegląd lekowy, poradnictwo w sprawie odpowiedniej suplementacji przy chorobach przewlekłych, poradnictwo rzucenia palenia.

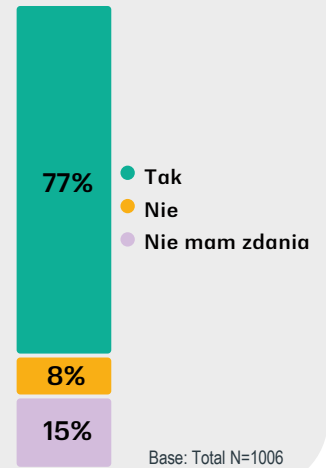
Wynikiem konsultacji jest raport, w którym znajdują się uwagi dla pacjenta i dla lekarza.

Odpłatność opieki farmaceutycznej

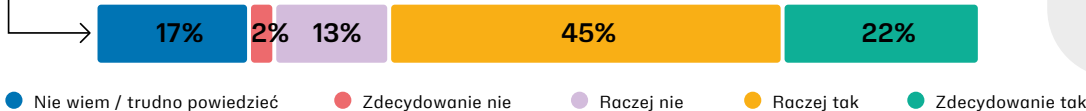

- Powinna być odpłatna dla wszystkich pacjentów
- Powinna być finansowana ze środków NFZ (refundowana) dla niektórych pacjentów, np. seniorów
- Powinna być bezpłatna dla wszystkich pacjentów

Czy opieka farmaceutyczna jest szansą na usprawnienie systemu ochrony zdrowia?

Zainteresowanie opieką farmaceutyczną

● Total Pacjenci, n=1000

P. Proszę przeczytać opis i powiedzieć czy był(a)by Pan/Pani zainteresowany/a taką usługą dla siebie lub swoich bliskich.

P. Czy był(a)by/Pani/i zainteresowana/y taką usługą dla siebie i/lub swoich bliskich, którą świadczyłby farmaceuta w aptece?

P. Czy według Pana/ Pani taka usługa powinna być odpłatna?

P. Czy opieka farmaceutyczna i leczenie drobnych dolegliwości (katar, ból gardła itd.) w aptece byłoby szansą na usprawnienie systemu ochrony zdrowia chociażby w kontekście braków kadry medycznej?

Lepiej zapobiegać niż leczyć!

Wśród pacjentów uczestniczących w badaniu dominowały pozytywne opinie na temat możliwości zaangażowania farmaceutów w profilaktykę chorób cywilizacyjnych. Darzą ich zaufaniem, doceniają wiedzę merytoryczną i dostępność. Byłoby błędem nie wykorzystać takiego kapitału ludzkiego w edukacji zdrowotnej.

Potencjalna rola farmaceuty w profilaktyce chorób cywilizacyjnych – percepcja pacjentów

Rola farmaceuty w profilaktyce chorób cywilizacyjnych

Obecny zakres obowiązków farmaceutów

Niektórzy pacjenci sygnalizowali, że nie wiedzą jaki zakres obowiązków, uprawnienia, możliwości diagnostyczne posiadają obecnie farmaceuci, dlatego podczas codziennej pracy **przydatne mogłyby być przypinki (piny) na fartuchach farmaceutów, które informowałyby w jakim obszarze pacjent mógłby uzyskać poradę w aptece** (np. profilaktyka chorób cywilizacyjnych).

Wiedza merytoryczna

Zdaniem pacjentów farmaceuci mają obszerną wiedzę na tematy medyczne oraz wystarczające kompetencje, by mogli podejmować aktywne działania związane z profilaktyką chorób cywilizacyjnych.

“*Myślę, że pacjenci byłiby bardziej otwarci, gdyby widzieli taką przypinkę.*”

Technik farmacji

Zaufanie

Pacjenci obdarzają farmaceutów dużym zaufaniem (obecnie często korzystają z porad w aptece, konsultując swoje objawy).

Dlatego możliwość zaangażowania farmaceutów w profilaktykę chorób cywilizacyjnych spotkała się z pozytywnymi opiniami pacjentów.

“*Rola farmaceuty w profilaktyce chorób cywilizacyjnych – mogliby doradzać przy sprzedaży leków, co robić, czego nie robić, żeby to nie postępowano.*”

Mężczyzna 35 lat, uprawiający sport

Total Pacjenci, n=1000

Które choroby cywilizacyjne mogą być przedmiotem profilaktyki w aptece?

Otyłość, zaburzenia psychiczne, były często wskazywane przez pacjentów jako istotny problem zdrowotny. Wysoko w rankingu znalazły się także nadciśnienie tętnicze, cukrzyca czy uzależnienie od papierosów. Pacjentom stosunkowo łatwo rozmawiać o nich przy okienku w aptece.

Choroby cywilizacyjne według pacjentów

Base: Total N=1006

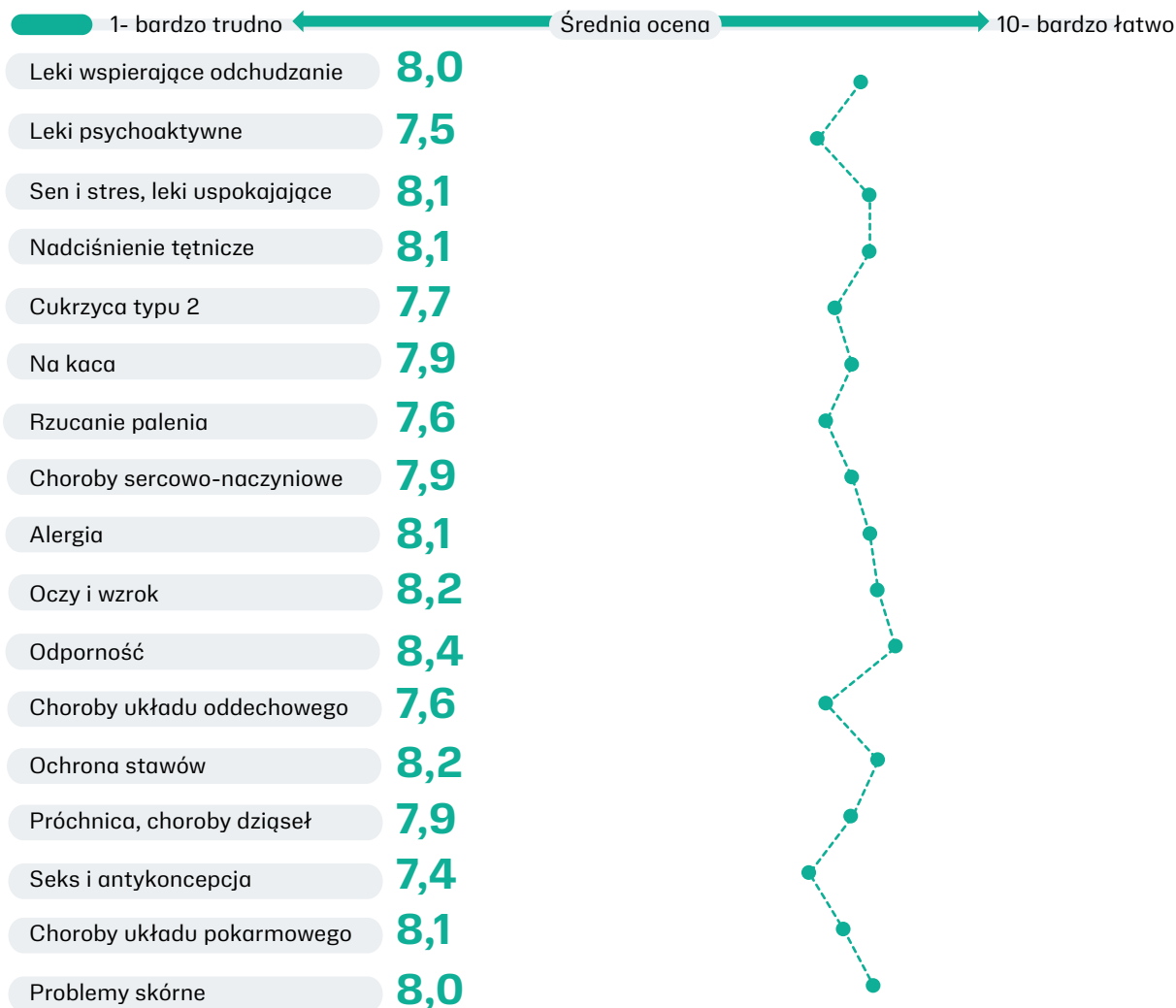
Total Pacjenci, n=1000

P. A które z nich uznałyby Pan/Pani za choroby cywilizacyjne? P. Proszę ocenić na skali od 1-10 (skala 1 – bardzo trudno, 10 – bardzo łatwo), na ile łatwo rozmawiało się Panu/Pani z farmaceutą podczas zakupu leków, suplementów, produktów z poszczególnych kategorii?

Rozmowa na temat niektórych chorób uznawanych za cywilizacyjne bez zapewniania komfortowych warunków sprawia pacjentom trudność. Do tematów tabu najczęściej osób zaliczyło zaburzenia erekcji, choroby i zaburzenia psychiczne, nietrzymanie moczu czy hemoroidy. Odpowiednia przestrzeń do rozmowy, taka jak pokój opieki farmaceutycznej może rozwiązać problem.

Trudność vs Łatwość rozmowy z farmaceutą o produktach z tych kategorii

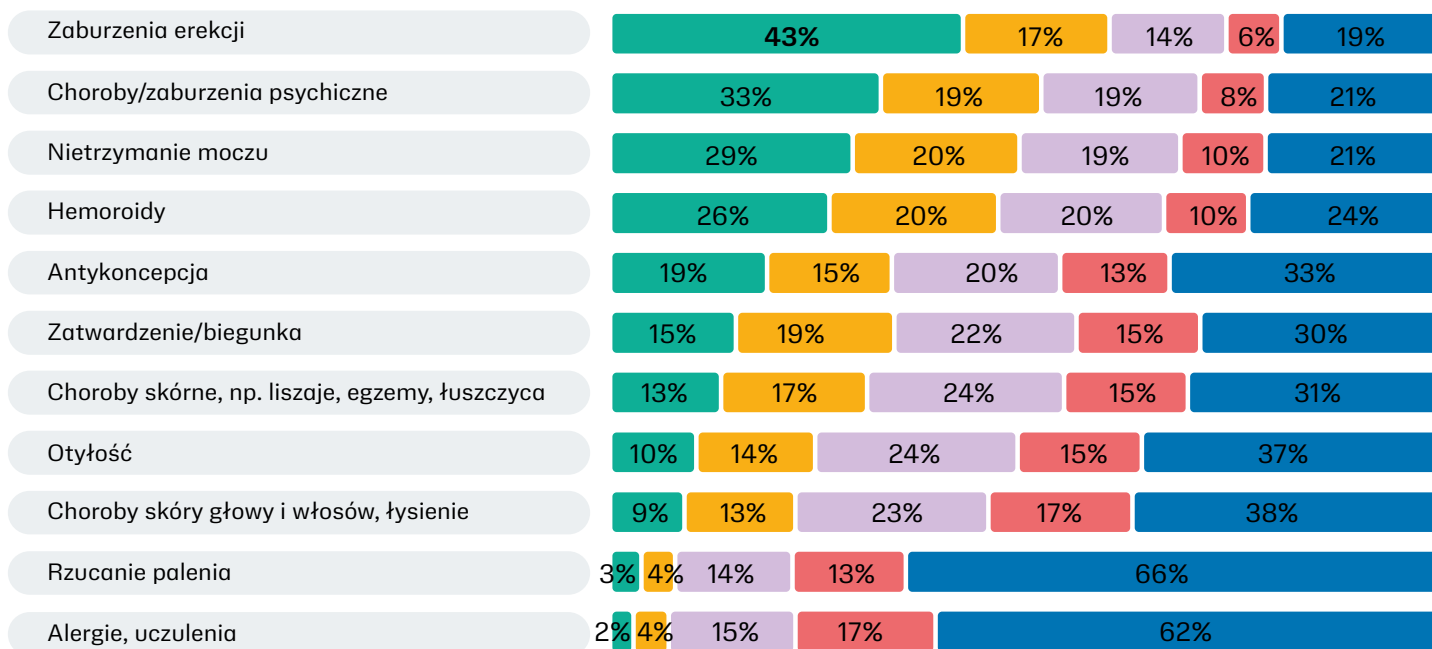

Total Pacjenci, n=1000

P. A które z nich uznałby Pan/Pani za choroby cywilizacyjne? P. Proszę ocenić na skali od 1-10 (skala 1 – bardzo trudno, 10 – bardzo łatwo), na ile łatwo rozmawiało się Panu/Pani z farmaceutą podczas zakupu leków, suplementów, produktów z poszczególnych kategorii?

Postawy i opinie: tematy tabu

● Zdecydowanie tak
 ● Raczej tak
 ● Ani tak ani nie
 ● Raczej nie
 ● Zdecydowanie nie

“Przypinka na fartuchu – tak, myślę, że dużo osób nie czyta ogłoszeń w aptece, to bardziej zauważy (pin), jeśli to będzie na fartuchu i też jest to taki punkt zaczepienia do rozpoczęcia rozmowy, ja bym np. skorzystała, spytała z ciekawości – a co może pan zrobić?

Kobieta 23 lata, paląca papierosy

“Jeżeli farmaceuta miałby np. napisane na plakietce (pin), że jest specjalistą w tym i w tym, to na pewno mogłoby to zainteresować ludzi, że jest taka osoba i mogą się coś dowiedzieć.

Mężczyzna 37 lat, palący papierosy

Total Pacjenci, n=1000

Dane sortowane wg Top 1 zdecydowanie tak

P32. Jakie zagadnienia są Pana/i zdaniem tematami tabu, o których trudno rozmawia się z farmaceutą w aptece?

Base: Total N=1006

Nawet 2/3 respondentów byłoby zainteresowanych rozmową z farmaceutą na temat profilaktyki. Zdecydowana większość wskazuje, że oznaczenie na fartuchu farmaceuty byłoby pomocne dla osób chętnych do odbycia takiej rozmowy. Byłby to sygnał, że dany farmaceuta ma wiedzę na temat walki z konkretną chorobą cywilizacyjną.

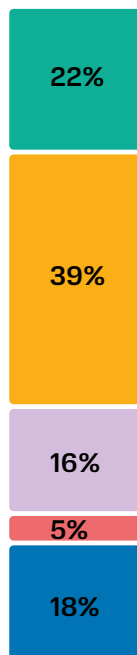
Rozmowa z farmaceutą

Wybrani farmaceuci w aptekach będą odpowiednio wyedukowani i będą mieli odpowiednie oznaczenia na fartuchach (np. pin, przypinka, identyfikator), dzięki czemu pacjenci będą wiedzieli, że mogą z nimi porozmawiać na wybrany temat.

Pacjenci będą mogli uzyskać informacje od tych farmaceutów na **wybrane tematy** na temat profilaktyki, czyli jak zapobiegać chorobom.

- np. rzucanie palenia papierosów, aby nie doprowadzić do chorób wywołanych przez palenie (np. nowotwory, zawały, POChP)
- np. dbanie o higienę jamy ustnej, aby nie doprowadzić do chorób wywołanych przez bakterie gromadzące się w jamie ustnej (np. próchnica)
- np. dbanie o prawidłową dietę w celu prawidłowej perystaltyki jelit, aby nie doprowadzić do chorób przewodu pokarmowego (np. IBS)

Zainteresowanie taką rozmową z farmaceutą*

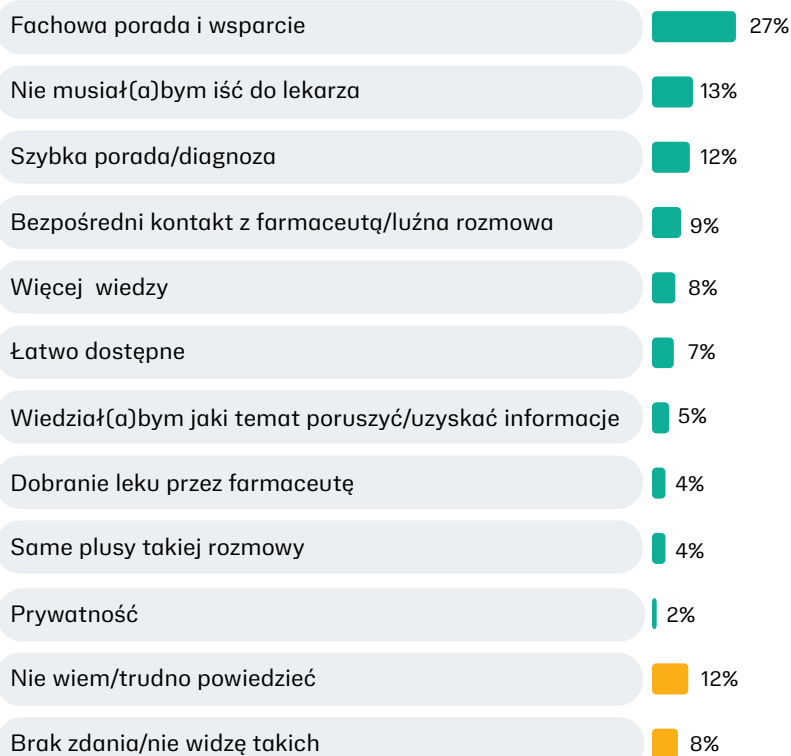
Czy takie oznaczenie na fartuchu byłoby pomocne dla zainteresowanych?

Total Pacjenci, n=1000P. Proszę przeczytać opis i powiedzieć czy był(a)by Pan/Pani zainteresowany/a taką rozmową z farmaceutą? | 37A_Czy był(a)by/ Pani/i zainteresowany taką rozmową z farmaceutą? P. Czy takie oznaczenie na fartuchu farmaceuty (np. Pin, przypinka, identyfikator) byłoby pomocne dla osób chcących porozmawiać na ten temat?

Pacjenci dostrzegają, że farmaceuta może wspomóc ich fachową poradą i wspomóc w leczeniu tzw. drobnych dolegliwości, które nie wymagają wizyty u lekarza. Większość pacjentów nie widzi wad takiej rozmowy, jednak co piąty respondent wskazuje na możliwy brak prywatności ze względu na obecność innych pacjentów.

Zalety rozmowy z farmaceutą

Total Pacjenci, n=1000 / P. Jakie dostrzega Pan/Pani zalety takiej rozmowy? Pytanie otwarte

“ Nie chodzę do lekarza, nie lubię się zapisywać, więc po prostu idę do apteki i pytam się farmaceuty co mógłby polecić. (...) Na teleporadę trzeba się umówić, poczekać w kolejce do rejestracji, ja wolę pójść do apteki zapytać się, porozmawiać.

Mężczyzna 35 lat, uprawiający sport

“ Jeśli pojawiały się alergie, dzieci były małe, leki były przepisane przez lekarza – to wtedy farmaceuta podpowiadał jak lek może zadziałać. Na co zwrócić uwagę i mówił o innych i mówił o całej sytuacji, gdzie szukać jakiś informacji nt. alergii.

Kobieta 65 lat, emerytura

“ Ważne jest podejście tego farmaceuty, jak on się zachowuje, bo jeśli jest taki ciepły, tak zagaduje, to łatwiej będzie podjąć ten temat i też płeć. Łatwiej będzie np. z zapaleniem dróg moczowych, czy poproszeniem o test ciążowy, łatwiej będzie się do kobiety zwrócić niż do mężczyzny.

Kobieta 23 lata, paląca papierosy

Base: Total N=1006
Zaprezentowano dane ≥ 2%

02

**Jak farmaceuci
postrzegają siebie
i rolę swojego zawodu?**

Farmaceuta to zawód medyczny z misją

Farmaceuci pełnią obecnie istotną rolę w systemie ochrony zdrowia i opieki nad pacjentami. Liczą na to, że w przyszłości wzmocnią swoją pozycję i będzie to systemowa odpowiedź na braki kadrowe wśród lekarzy. Wiążą spore nadzieje na rozwój zawodowy, ale także przywrócenie „etosu” zawodu farmaceuty jako zawodu medycznego w związku z powszechnym wprowadzeniem i refundacją opieki farmaceutycznej. Są chętni i gotowi nieść pomoc pacjentom, czego dowiedli w trakcie pandemii COVID-19.

Misja związana z zawodem farmaceuty najczęściej interpretowana była jako pomoc i wsparcie pacjentów, stawianie pacjenta na pierwszym miejscu.

Misja związana z zawodem farmaceuty. Czy obecnie praca farmaceuty niesie ze sobą element misji?

Zróznicowane opinie respondentów

Opinie pozytywne

- Zdaniem części respondentów, deklarujących satysfakcję z pracy, zawód farmaceuty posiada w sobie element misji.
  - Misja w zawodzie farmaceuty odczytywana jest najczęściej jako pomoc/wsparcie pacjentów, stawianie pacjenta na pierwszym miejscu (co często spotyka się z wdzięcznością i docenieniem pracy farmaceuty).
  - Pojawiły się pojedyncze opinie, że magistrowie farmacji mają większe poczucie misji niż technicy farmacji (zaangażowania w obsługę pacjentów).

“ Jest trochę różnicy między farmaceutami, którzy skończyli studia, a tymi, co skończyli technikum, że jest takie inne podejście, że nie ma w głowie takiego poczucia misji. Wśród tych, co skończyli technikum jest stosunkowo mniej zaangażowania w obsługę pacjentów, ale spotkałem się też z takim, co byli tacy sami, więc to nie jest wcale zasada. Natomiast, teraz jest dużo techników farmacji w aptekach.

Magister farmacji

Opinie negatywne

- W opinii części farmaceutów (szczególnie młodszych stażem, częściej techników farmacji niż magistrów farmacji) obecnie zawód farmaceuty nie ma w sobie misji.
  - Niektórzy respondenci mają poczucie, że obecnie prestiż zawodu obniżył się, pacjenci nie darzą zawodu farmaceuty takim zaufaniem jak kiedyś, obecnie farmaceuta bywa traktowany jak zwykły sprzedawca (co jest dla nich przykre), a nie jako przedstawiciel zawodu medycznego/zaufania publicznego, który może udzielić fachowej porady, pomóc w kwestiach zdrowotnych.

“ Tak kiedyś było (misja w zawodzie farmaceuty), a teraz bardziej ludzie traktują nas jako sprzedawców niż niosących misję.

Technik farmacji

Poczucie misji i przyszłości zawodu

Poczucie realizacji misji profesjonalisty zdrowia

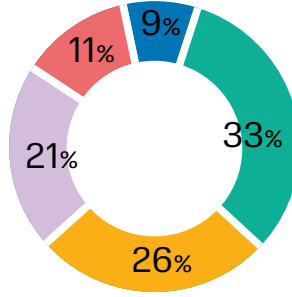
Minimum 1 ← 7.1 → 10 Maximum

Poczucie farmaceutów, że realizują misję profesjonalisty zdrowia

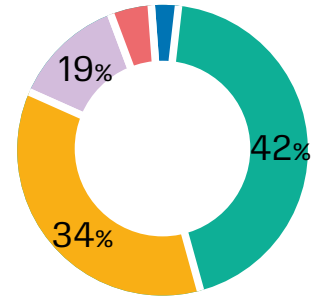
7.1

Minimum 1 ← 7.1 → 10 Maximum

Czuje, że moja praca to misja

Jestem profesjonalistą zdrowia

Zdecydowanie tak Raczej tak Ani tak ani nie Raczej nie Zdecydowanie nie

Total Farmaceutyci, n = 313

P. W jakim stopniu ma Pan/Pani poczucie, że realizuje swoją misję jako profesjonalista zdrowia?

Przyszłość zawodu farmaceuty (top`1)

20%

Najwięcej spontanicznych odpowiedzi farmaceutów dotyczących przyszłości zawodu farmaceuty dotyczyła **wspierania innych pracowników systemu ochrony zdrowia, z rozbudowaną opieką farmaceutyczną, z większą ilością uprawnień, samodzielną pracą**

“*Moim marzeniem jest, aby nasz zawód odzyskał swoją renomę, stał się zawodem wysokiego zaufania publicznego, a nasza wiedza i doświadczenie były wsparciem dla lekarzy, a nie konkurencją.*

Farmaceuta

“*[...] Myślę, że przyszłość stoi przed nami otworem, ale potrzebne są zmiany. Mimo wielu kontrowersji i przytyków jesteśmy osobami, które mają największy kontakt z pacjentem i swoją fachową wiedzą i doświadczeniem niesiemy pomoc.*

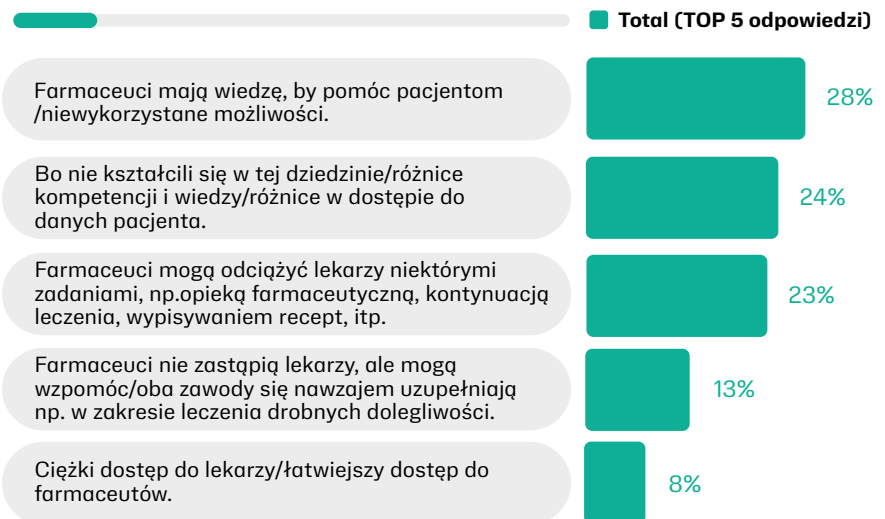
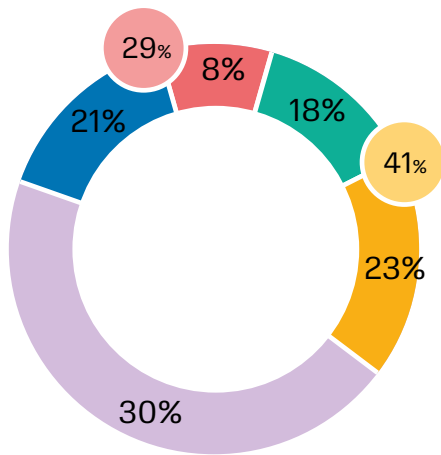
Technik farmacji

P. W jakim stopniu ma Pan/Pani poczucie, że realizuje swoją misję jako profesjonalista zdrowia?

Sprawny system opieki zdrowotnej wymaga zaangażowania wszystkich stron – lekarza, farmaceuty, ale także pacjenta

Farmaceuci wspierają pacjentów w doborze leków OTC czy suplementów. Są nieodzownym elementem samoleczenia. Dla pacjentów są często pierwszym źródłem wiedzy na temat zdrowia. Chętnie udzielają porad na temat drobnych dolegliwości. Przypominają lub wyjaśniają pacjentom zasady ordynacji leków na receptę zleconych przez lekarza. Stanowczo nie zastąpią lekarza, ale jako zawód medyczny są ważnym elementem w całej ścieżce pacjenta w drodze po zdrowie. Podobnie, jak inne zawody medyczne.

Zapełnienie luki w ochronie zdrowia przez farmaceutów.

● Zdecydowanie tak ● Raczej tak ● Ani tak ani nie ● Raczej nie ● Zdecydowanie nie

● Total Pacjenci, n=1000

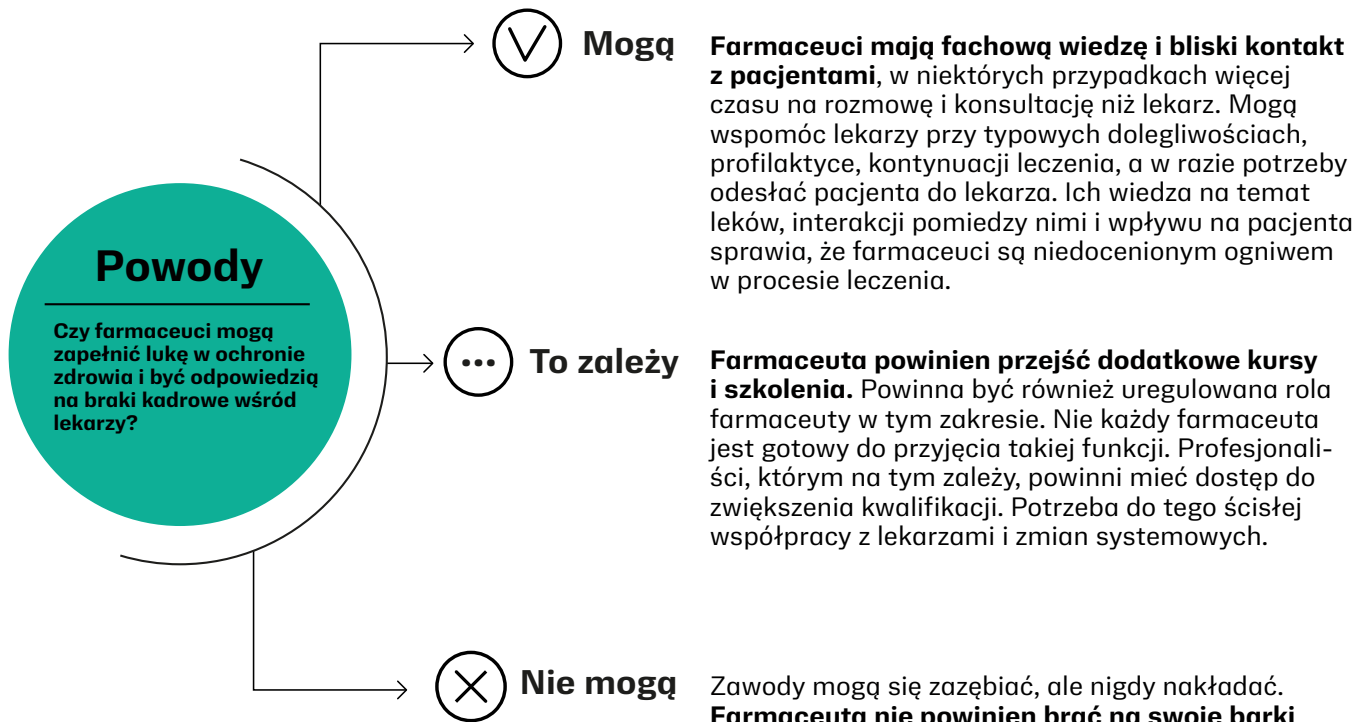
P, Czy farmaceuci mogą zapełnić lukę w ochronie zdrowia i być odpowiedzią na braki kadrowe wśród lekarzy?
P. Dlaczego tak Pan/Pani sądzi?

“Uważam, że fajnie by było, gdyby ci lekarze troszkę nam zaufali, że jakąś wiedzę posiadamy i zaczęli z nami współpracować, bo też odciążylibyśmy troszeczkę tych lekarzy, wiadomo, że niewiele, bo nigdy nie będziemy diagnozować, ale takie podstawowe rzeczy moglibyśmy przejąć i po prostu im pomóc.

Farmaceuta

Wśród farmaceutów ścierają się różne opinie na temat zapełnienia przez nich luki w ochronie zdrowia: z jednej strony są w pełni gotowi, przeszkoleni, z częstym kontaktem z pacjentami, zaś z drugiej nie chcą brać odpowiedzialności lekarzy. Oczekują precyzyjnego rozgraniczenia tych ról.

Zapełnienie luki w ochronie zdrowia przez farmaceutów

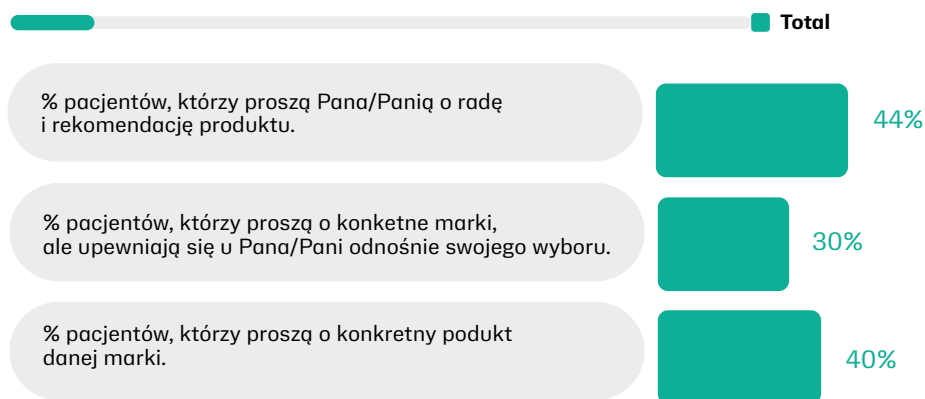
Q1G. Czy farmaceutyci mogą zapełnić lukę w ochronie zdrowia i być odpowiedzią na braki kadrowe wśród lekarzy?

Q1Ga. Dlaczego tak Pan/Pani sądzi?

Większość pacjentów prosi farmaceutę o poradę w sprawie wyboru leku, co jest kolejnym dowodem zaufania do pracowników aptek jako zawodu medycznego.

Pacjent w aptece

Średni % pacjentów proszących farmaceutów o rekomendację

% nie sumują się do 100%, bowiem pacjent podczas jednej transakcji może prosić farmaceutę o rekomendację produktu jak również samodzielnie wybrać markę innego produktu

Total Farmaceutyci, n=313

P. Proszę oszacować ilu kupujących leki bez recepty i suplementy diety prosi Pana/Panią o rekomendację produktu a ilu przychodzi już gotową marką w głowie?

“Doradzanie, rekomendacja farmaceuty – tak, oczekuję nawet tego. Jeśli idę do apteki, to po to żeby uzyskać kilka krótkich nawet informacji, nie muszą to być rozległe, ale kilka takich podstawowych informacji.

Kobieta 65 lat, emerytura

“Pytania pacjentów – coś ma być bardzo dobre, skuteczne i tanie, to są podstawowe argumenty. Często się zdarza, że pacjent przychodzi i mówi – pani wie, to niech mi pani poleci na katar coś najlepszego.

Technik farmacji

Base: Total wN=313,
Farmaceutyci n=161,
Technicy farmacji n=152

Magistrowie farmacji oczekują rozwiniętej opieki farmaceutycznej i aktywnego włączenia zawodu w system opieki zdrowotnej, podczas gdy technikom farmacji najbardziej zależy na możliwości rozwoju i kształcenia, zdobywaniu większych kwalifikacji i uprawnień w aptece.

Zmiany systemowe w zawodzie

● Total

Kierunki zmian systemowych w zawodzie oczami farmaceutów

“*Studia uzupełniające dające możliwość awansu i zdecydowanie większe uprawnienia techników z długim stażem.*

Technik farmacji

“*Opieki farmaceutycznej, współpracy z innymi zawodami leczniczymi, większymi uprawnieniami i umiejętnościami praktycznymi farmaceutów.*

Farmaceuta

“*Apteka powinna być punktem, gdzie pracują osoby kompetentne z wiedzy o leku, mogące przeprowadzić proste badania diagnostyczne, mogące przedłużyć receptę lekarską, a nie sklepem z suplementami i kosmetykami.*

Farmaceuta

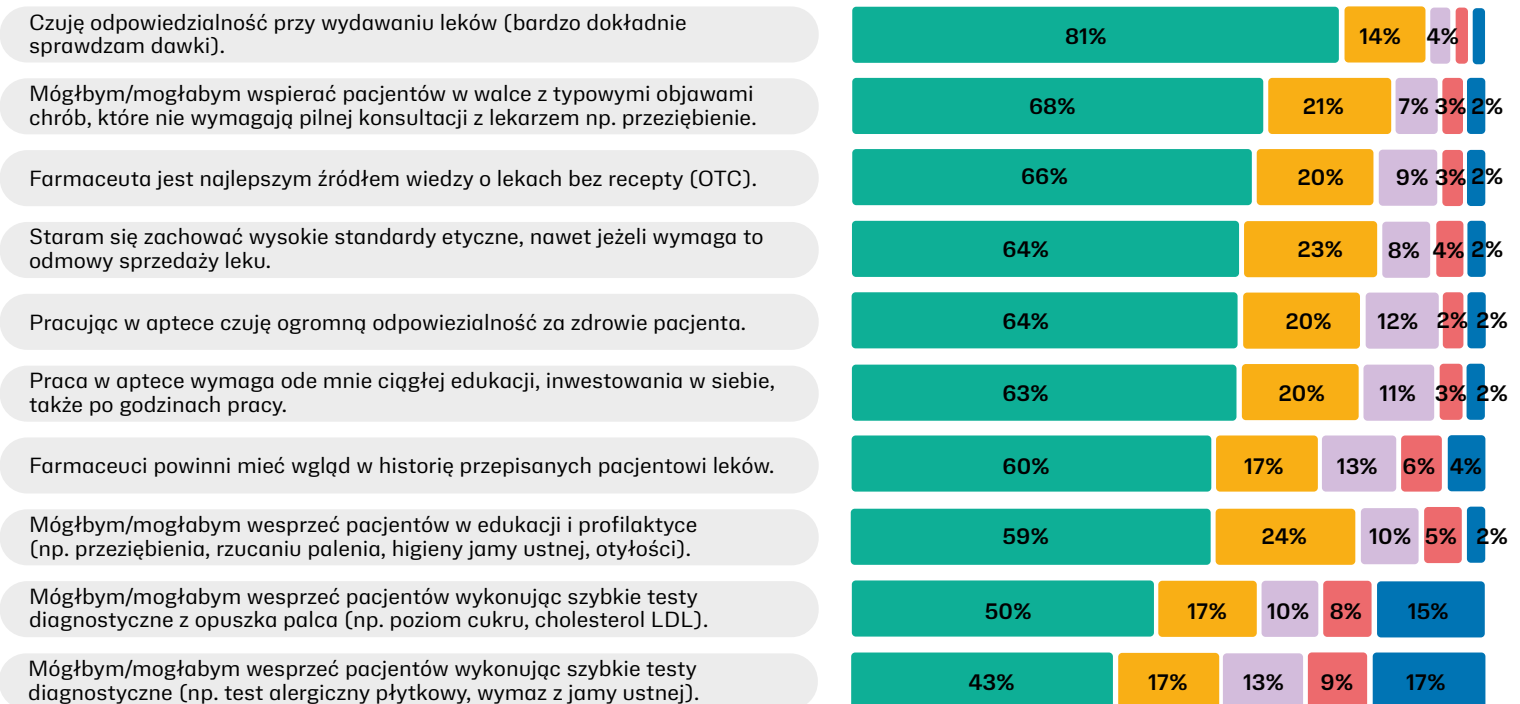
Total Farmaceuci, n=313

P. W jakim kierunku powinny pójść zmiany systemowe dot. zawodu [farmaceuty / technika farmaceutycznego]? Pytanie otwarte

Praca w aptece jest dla respondentów dużą odpowiedzialnością wymagającą zachowania standardów etycznych i ciągłego doszkalania się. Daje ona również możliwość dzielenia się swoją wiedzą poprzez wsparcie pacjentów w leczeniu, edukacji i profilaktyce.

Opinie na temat pracy w aptece

● Zdecydowanie tak ● Raczej tak ● Ani tak ani nie ● Raczej nie ● Zdecydowanie nie

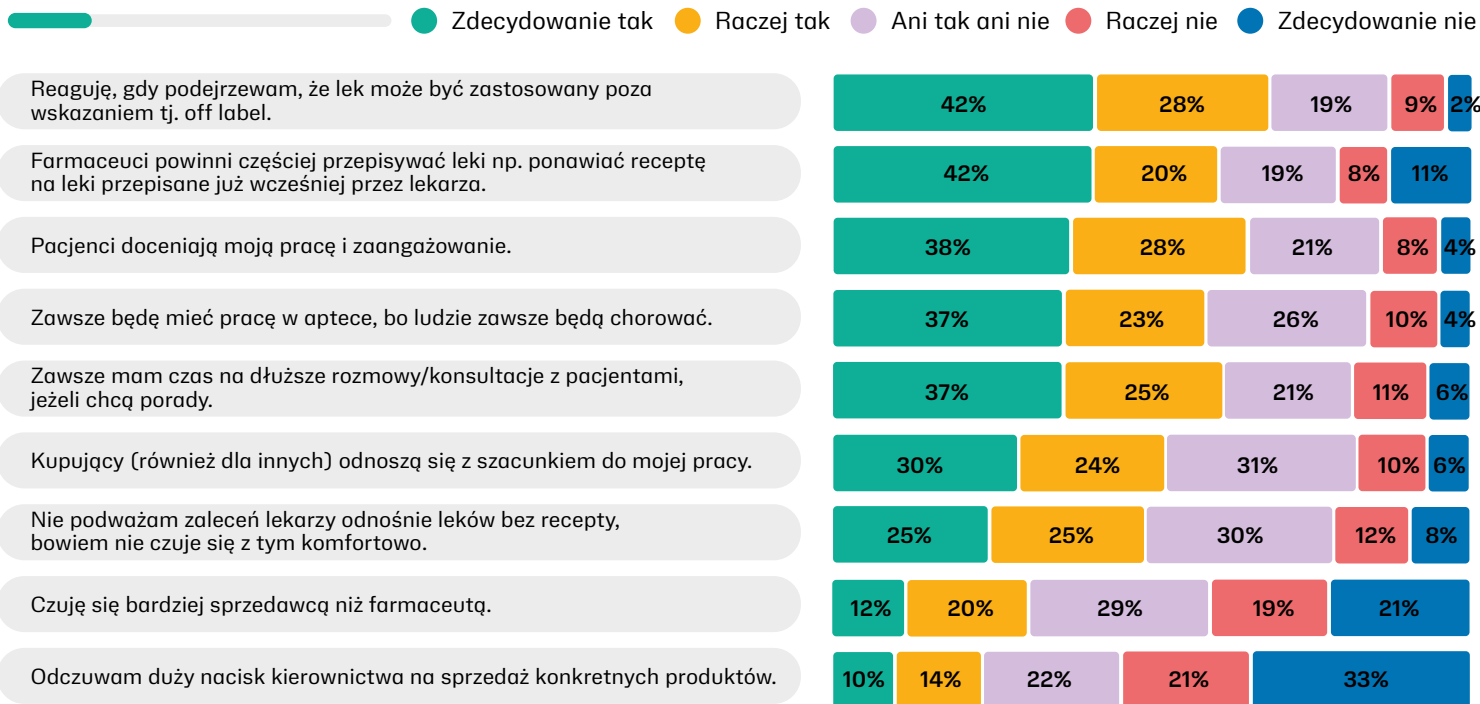

Total Farmaceuci, n=313

P. Poniżej zamieszczono opinie na temat pracy w aptece, proszę zaznaczyć czy zgadza się Pan/Pani z nimi, czy nie.

Farmaceuci są zdecydowanie bardziej otwarci na aktywne wspieranie pacjentów np. poprzez wykonywanie szybkich testów diagnostycznych, przedłużanie recept, czy konsultacje wyboru leków bez recepty.

Opinie na temat pracy w aptece

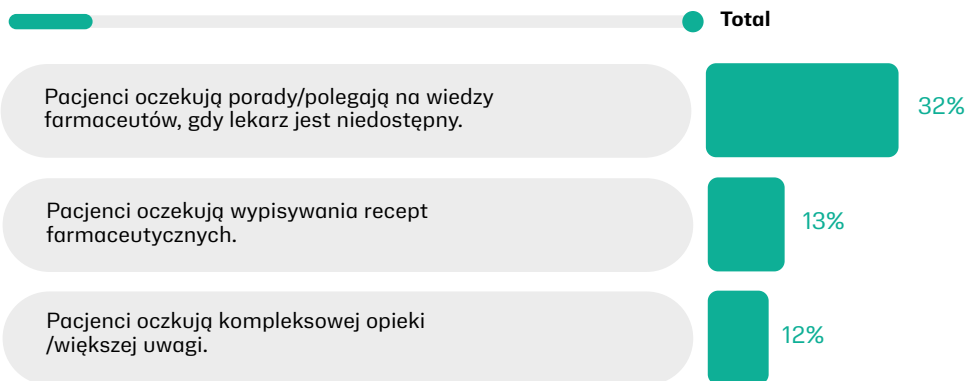
Total Farmaceuci, n=313

P. Poniżej zamieszczono opinie na temat pracy w aptece, proszę zaznaczyć czy zgadza się Pan/Pani z nimi, czy nie.

Era „post-COVID”. Apteki jako punkt świadczeń medycznych?

Pacjenci częściej oczekują porady i kompleksowej opieki medycznej ze strony pracowników aptek. Pandemia COVID-19 ugruntowała rolę farmaceutów w systemie ochrony zdrowia i opieki nad pacjentami, a także zmieniła postawy pacjentów wobec tego zawodu. Sami farmaceuci podkreślają swoją kluczową rolę w tym okresie, gdy pacjenci przychodzili do apteki po poradę.

3 największe zmiany oczekiwań pacjentów po pandemii COVID-19

Total Farmaceuci, n=313

P. Czy Pana/Pani zdaniem zmieniły się po Pandemii COVID-19 oczekiwania pacjentów względem pracowników apteki tj. farmaceutów i techników farmaceutycznych, z którymi kupujący mają bezpośredni kontakt?

P. W jaki sposób zmieniły się oczekiwania po pandemii COVID-19?

“ Jesteśmy postrzegani jako bardziej dostępni, niż reszta systemu zdrowotnego.

Farmaceuta

“ Pacjenci oczekują szybkiej i trafnej porady, niektórzy wolą uzyskać poradę w aptece, niż iść do lekarza.

Technik farmacji

Base: Total wN=313, Farmaceuci n=161, Technicy farmacji n=152

Cytaty

“Odegraliśmy podstawową rolę, bo lekarze się całkiem zamknęli, przeszli na teleporady, a apteka cały czas funkcjonowała, więc na pewno ten okres był na plus, jeżeli chodzi o wizerunek aptek i to jak funkcjonowaliśmy. To wpłynęło akurat pozytywnie na postrzeganie zawodu(...).”

Farmaceuta

“Wtedy mieliśmy naprawdę bardzo dużo pracy. W tym czasie ostrej tej pandemii, kiedy z aptek zniknęło wszystko, to kolejki były ogromne, ludzie kupowali dokładnie wszystko z apteki, jeżeli chodzi o dezynfekcje, antywirusowe itp. Też mieliśmy więcej pracy takiej doradczej, bo skoro ludzie nie chodzili do lekarzy, to często się zdarzało, że jacyś pacjenci dzwonili, ze stałych naszych pacjentów najczęściej, o jakieś porady, jeżeli nie mogli się porozumieć z lekarzem.”

Technik farmacji

“W czasie pandemii dużo pacjentów było zagubionych i przychodzili po pomoc do apteki, możemy wystawiać recepty farmaceutyczne, więc to na pewno bardzo ratuje pacjentów.”

Farmaceuta

“Kiedyś lekarz był pierwszy, a później jak był COVID, to pacjenci bardziej nas traktują jak lekarza, bo nie można się było dostać, teraz też ciężko się dostać do lekarza na wizyty, więc pacjenci w pierwszej kolejności przychodzą po rady, mówią – bo u pani można szybciej się poradzić i teraz traktują nas lepiej. Przychodzą do nas przed lekarzem, bo mówią, że lepiej wiemy niż lekarz i lepiej się u nas doradzić.”

Technik farmacji

Profilaktyka w aptece potrzebna i możliwa do realizacji

Praca za pierwszym stołem daje farmaceutom możliwość zaangażowania się w profilaktykę i edukację na temat chorób cywilizacyjnych takich jak zawały, astma czy nowotwory. Przykład? Upewnienie się, że pacjent przyjmujący konkretne leki na cukrzycę nie pali papierosów (interakcje lekowe). Zdecydowana większość farmaceutów czuje, że profilaktyka i edukacja zdrowotna to ich misja. Chętnie wyspecjalizują się też w wązszych dziedzinach, by jeszcze lepiej świadczyć pomoc pacjentom. W tym momencie widzą pewne bariery, ale sami wskazują, jak je pokonać. Na pewno wiele ułatwiłoby wprowadzenie opieki farmaceutycznej.

Czynniki zachęcające do zaangażowania w profilaktykę chorób cywilizacyjnych

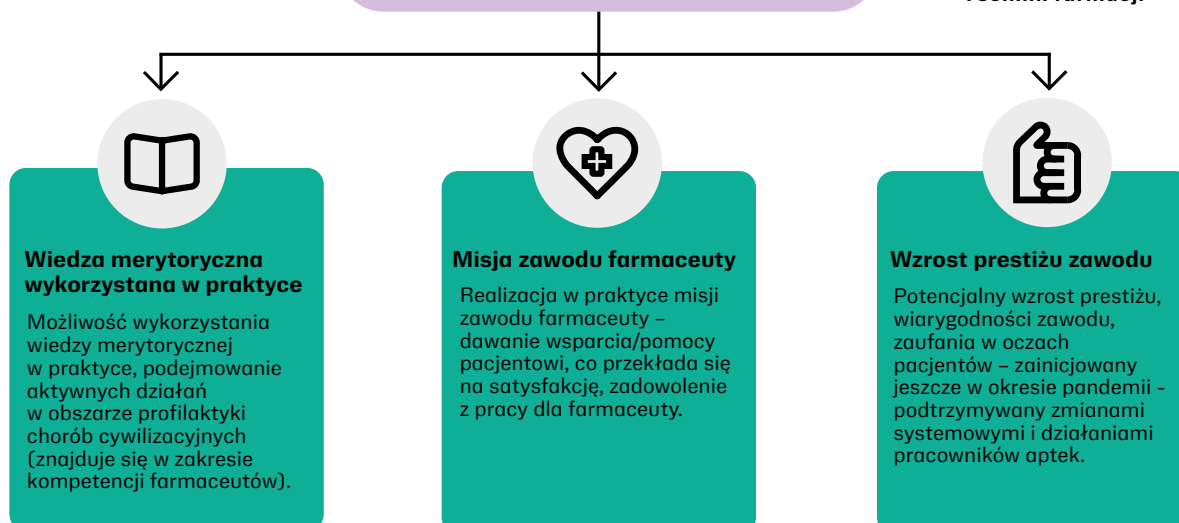
Farmaceuci

Czynniki zachęcające do zaangażowania w profilaktykę chorób cywilizacyjnych

“Profilaktyka chorób cywilizacyjnych – chęci to są, każda apteka chce się rozwijać. Jeżeli dobrze się tymi pacjentami opiekujemy, to oni jednak do nas wracają.”

Technik farmacji

Fartuchy czy przypinki oznaczające, że farmaceuta został przeszkolony w danym obszarze terapeutycznym są pozytywnie postrzegane przez farmaceutów.

Profilaktyka chorób cywilizacyjnych – percepcja farmaceutów

Co może pomóc farmaceutom w zaangażowaniu się w profilaktykę chorób cywilizacyjnych?

Możliwość zorganizowania w aptece odrębnego pomieszczenia pozwalającego na dyskretną rozmowę z pacjentem oraz wyznaczenie farmaceuty, który zajmowałby się tylko profilaktyką (a nie sprzedażą).

Scenariusze rozmów – jak rozmawiać taktownie i efektywnie z pacjentami (radzenie sobie z tematami postrzeganymi jako drażliwe, tabu, podczas ograniczonego czasu wizyty). Istotne jest, żeby polecenie produktów przez farmaceutów było naturalne.

Współpraca z lekarzami (w zakresie leczenia/profilaktyki chorób), możliwość wykonania/zlecenia pacjentowi badań diagnostycznych. Otwarta postawa ze strony pacjentów w stosunku do farmaceutów, pytania o profilaktykę.

Przekazywanie próbek produktów (np. do higieny jamy ustnej), materiałów instruktażowych.

Fartuchy/ piny/przypinki (oznaczające, że farmaceuta został przeszkolony w danym obszarze terapeutycznym/ może udzielić porady pacjentowi) – postrzegane są jako dobry pomysł, ważny element informacyjny dla pacjentów. Jeden z farmaceutów wspominał, że w aptece, w której pracuje farmaceuci nosili przypinki informujące o szczepieniach i to zachęcało pacjentów do zainicjowania rozmowy na temat szczepienia w aptece.

„Specjalizacja farmaceutów” zgodna z ich zainteresowaniami – pojawiły się opinie, że dobrze byłoby żeby w aptece farmaceuci byli zróżnicowani pod względem edukacji, wsparcia, profilaktyki w wybranych jednostkach chorobowych (np. jeden farmaceuta specjalizujący się w poradach w zakresie kosmetyków, inny w zakresie leczenia astmy).

Szkolenia merytoryczne, wizyty przedstawicieli medycznych – farmaceuci nie zawsze czują się pewnie w profilaktyce wybranych chorób cywilizacyjnych.

Obecność informacji nt. możliwości uzyskania wsparcia w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych w aptece w Internecie/mediach społecznościowych (np. Facebook, Instagram, Tik Tok).

Materiały informacyjne w aptece, okolicznych przychodniach, ulotki/materiały edukacyjne dla pacjentów (drukowane i elektroniczne), aplikacje, społeczne kampanie informacyjne (np. w mediach, Uniwersytetach Trzeciego Wieku, wykłady w firmach/ korporacjach), pikniki (np. z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia).

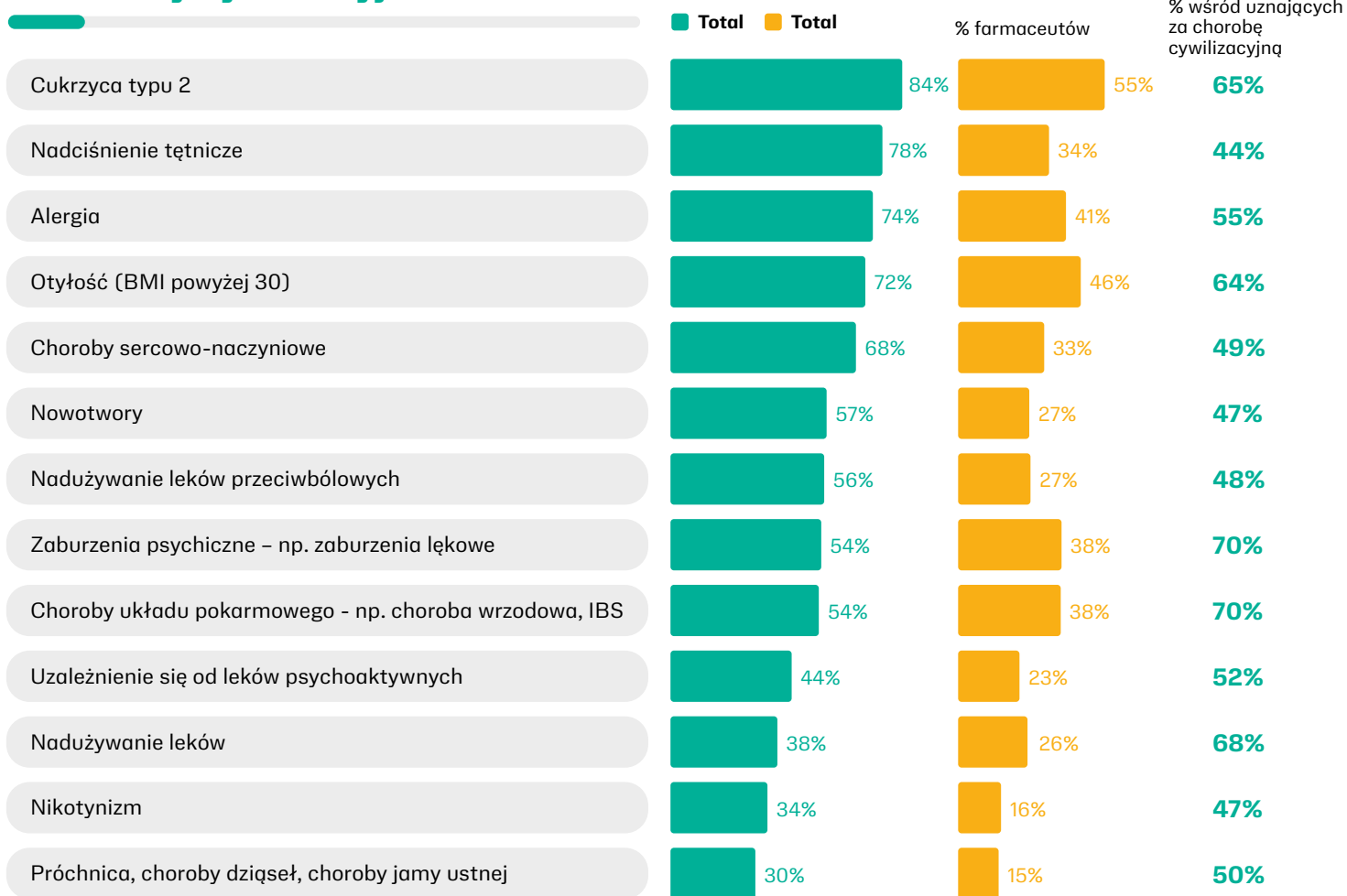
Co jest chorobą cywilizacyjną?

Respondenci wskazują cukrzycę, otyłość, choroby układu krążenia i alergię jako główne choroby cywilizacyjne Polaków. Co trzeci farmaceuta wskazuje też na problem uzależnienia od papierosów i innych wyrobów tytoniowych. Najwięcej farmaceutów, bo ponad połowa, chciałoby wyspecjalizować się w zakresie cukrzycy, aby móc doradzać pacjentom. Wśród farmaceutów, którzy uznali problemy zdrowotne za choroby cywilizacyjne, od 44% do 70% chciałaby wyspecjalizować się w tych dziedzinach.

Choroby cywilizacyjne Polaków wg farmaceutów oraz ich otwartość na edukację pacjentów

Choroby cywilizacyjne

OTWARTOŚĆ FARMACEUTÓW NA DORADZANIE PACJENTOM

T7. Które z poniższych chorób zaliczył(a)by Pan/Pani do chorób cywilizacyjnych Polaków?
1A. Czy chciał(a)by Pan/i wyspecjalizować się w określonych dziedzinach, aby doradzać pacjentom

“*Stany depresyjne przede wszystkim, nadciśnienie, cukrzyca, ale przede wszystkim kondycja psychiczna. To jest coś, co bardzo podupada. Tu nawet niekoniecznie mówimy o ludziach po 40-tce, to są młodzi ludzie, którzy zaledwie ukończyli lat 20 albo nawet poniżej 20-tego roku życia.*

Farmaceuta

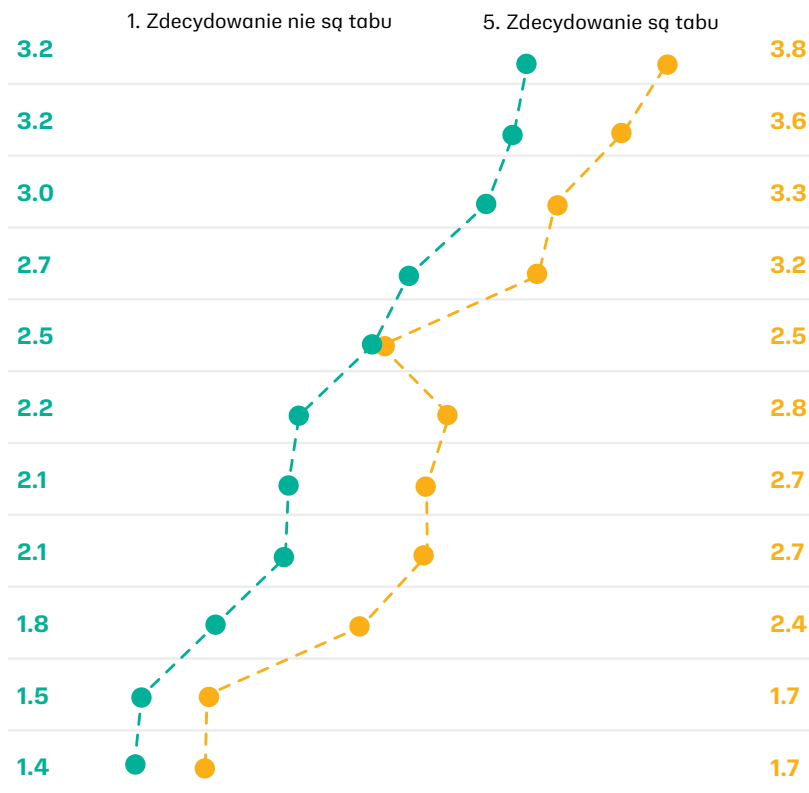
Base: Total nN=313, Farmaceuci n=161, Technicy farmacji n=152
Istotne statystyczne różnice: istotnie mniej XX% / istotnie więcej XX%

Pracownicy aptek, w mniejszym stopniu niż pacjenci, postrzegają choroby, nawet te uważane przez pacjentów za temat tabu, jako wyzwanie w rozmowie z kupującym. Największymi tematami tabu dla farmaceutów, ale też dla pacjentów, są tematy związane z chorobami psychicznymi i układem moczowo-płciowym.

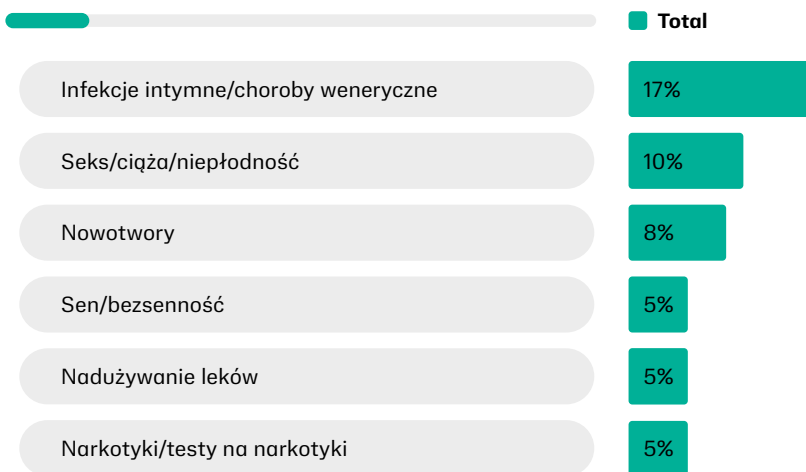
Tematy tabu według farmaceutów

Średnia ocena tabu wg farmaceutów

Inne tematy tabu, jakie?

Base: Total wN=313, P7A. Jakie tematy są tematem tabu, o czym trudno rozmawia się z pacjentem przy ladzie aptecznej?

To cenna informacja w kontekście zaangażowania pracowników aptek w edukację i profilaktykę. Pojmowanie zawodu farmaceuty jako ważnej misji, gotowość niesienia pomocy i jeszcze szerszego niż dotychczas włączenia się w walkę z chorobami cywilizacyjnymi, w dłuższej perspektywie czasowej na pewno znajdzie odzwierciedlenie w statystykach zachorowań, skuteczności leczenia i tempa wracania do zdrowia. Wszakże powszechnie wiadomo, że lepiej zapobiegać niż leczyć.

03

**Co powinno się
wydarzyć, aby
profilaktyka
i edukacja zdrowotna
były codziennością
w aptekach?**

Droga do sukcesu, droga do apteki

Z raportu wiemy, że pacjenci oczekują od farmaceutów działań profilaktycznych, edukacji zdrowotnej, wsparcia w samoopiece oraz leczeniu drobnych dolegliwości. Co należy zrobić, aby sprostać oczekiwaniom Polaków?

Po przeanalizowaniu informacji zawartych w raporcie nasuwa się kilka wniosków wartych rozważania:

1. Zmiany systemowe, które uporządkują rolę i pozycję farmaceutów – klarowne prawa, obowiązki i przepływ informacji na linii lekarz – farmaceuta.
2. Edukacja, profesjonalizacja farmaceutów w węższych dziedzinach, np. opieka nad pacjentem kardiologicznym, pacjentem z astmą itd.
3. Edukacja w zakresie kompetencji miękkich – rozmowa z pacjentem, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, rekomendacje w aptece.
4. Kampanie społeczne (w partnerstwie organizacji pacjentkach) wyjaśniające, czym są profilaktyka, edukacja zdrowotna, wsparcie w zakresie drobnych dolegliwości dostępne w aptece, a czym diagnoza i leczenie wchodzące w skład kompetencji lekarza. Poświęcenie uwagi takim pojęciom jak: samoopieka i samoleczenie i ich ogromnej wartości dla życia i zdrowia.
5. Zachęcanie pacjentów i farmaceutów do rozmowy profilaktycznej poprzez odpowiednie oznakowanie w aptekach (np. piny i fartuchy dla farmaceutów).

Rola farmaceutów w systemie ochrony zdrowia stale się zmienia – w przyszłości stanie się jeszcze bardziej istotnym ogniwem opieki nad pacjentami i koordynacji leczenia.

Wnioski

ROSNĄCA ROLA FARMACEUTÓW W SYSTEMIE OCHRONY ZDROWIA / OPIEKI NAD PACJENTAMI

Farmaceuci pełnią obecnie istotną rolę w systemie ochrony zdrowia/opieki nad pacjentami, prawdopodobnie w przyszłości ich rola będzie się jeszcze wzmacniać (braki kadrowe lekarzy). Mają szeroką wiedzę, mogą doradzić nie tylko w zakresie wyboru leków. Mogą “skonsultować” pacjenta, doradzić wizytę u specjalisty lub kontakt ze szpitalem.

USTAWA O ZAWODZIE FARMACEUTY (2021 R.) - WPŁYW NA PRACĘ I PERCEPCJĘ FARMAKOLOGÓW

W opinii większości respondentów (farmaceutów i pacjentów) zapisy ustawy o zawodzie farmaceuty mogą zwiększyć zakres uprawnień i kompetencji farmaceutów, dają możliwości wykorzystania wiedzy, umiejętności w praktyce, co wpłynie na autorytet nobilitację/podniesienie prestiżu zawodu farmaceuty w oczach pacjentów.

PANDEMIA COVID-19 - POSTAWA I ROLA FARMACEUTY W SYSTEMIE OCHRONY ZDROWIA

Postawa i zaangażowanie farmaceutów w czasie pandemii COVID-19 pozytywnie wpłynęły na wizerunek farmaceutów w oczach pacjentów. Farmaceuci byli na pierwszej linii walki z chorobą, stanowili istotne ogniwo opieki medycznej. Farmaceuci wspierali publiczną ochronę zdrowia w sytuacji nadzwyczajnej, realizowali szczepienia (w obliczu ograniczonego dostępu do przychodni, bezpośrednich wizyt lekarskich “zastępowali” lekarzy i pielęgniarki).

REZYGNACJA Z WYKONYWANIA ZAWODU FARMACEUTY - OBSERWOWANY TREND

Obserwujemy niepokojący trend związany z chęcią zmiany miejsca pracy przez pracowników aptek. Osoby kończące studia oraz farmaceuci z praktyką w zawodzie wybierają zatrudnienie w branży farmaceutycznej (np. firmy farmaceutyczne, badania kliniczne) lub poza branżą (np. praca w urzędzie).

Farmaceuci i pacjenci dostrzegają potencjalne czynniki zachęcające do zaangażowania farmaceutów w profilaktykę chorób cywilizacyjnych, ale także bariery dla tego procesu: W przypadku tych ostatnich mowa o braku czasu i obciążeniu innymi obowiązkami.

Profilaktyka chorób cywilizacyjnych

Czynniki zachęcające

- **Możliwość wykorzystania wiedzy merytorycznej w praktyce.**
- **Realizacja misji zawodu farmaceuty w praktyce** (dawanie wsparcia/ pomocy pacjentowi, co przekłada się na satysfakcję, zadowolenie z pracy dla farmaceuty).
- **Potencjalny wzrost prestiżu, wiarygodności zawodu, zaufania w oczach pacjentów.**
- **Możliwość nawiązania/zbudowania relacji z pacjentami.**

Bariery / ograniczenia

- **Brak czasu na zaangażowanie się w działania profilaktyczne** (ograniczenia czasowe farmaceutów, wynikający z obciążenia obowiązkami, brakami kadrowymi).
- **Brak dyskrecji / drażliwość tematów, profil pacjentów** (długa kolejka za plecami, brak sprzyjających warunków do podjęcia rozmowy, typ pacjentów – do apteki zgłaszają się chorzy wymagający już leczenia, a nie profilaktyki).
- **Ograniczona wiedza nt. leczenia i profilaktyki wybranych chorób cywilizacyjnych.**
- **Brak finansowania dodatkowej usługi** (omawianie/ podjęcie tematu profilaktyki postrzegane jak opieka farmaceutyczna).
- **Potencjalny „spór kompetencyjny” ze środowiskiem lekarzy** (obawa pojedynczych respondentów) – czy farmaceuta podejmując temat profilaktyki nie wchodzi w kompetencje lekarzy (obszar leczenia, diagnostyki), brak wiedzy pacjentów, że od farmaceuty mogą uzyskać wsparcie w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

Farmaceuci i pacjenci wskazali wiele czynników, które mogłyby wspomóc farmaceutów w zaangażowaniu się w profilaktykę chorób cywilizacyjnych – rekomendujemy rozważenie poniższych działań.

Wnioski i rekomendacje

Możliwość zorganizowania w aptece odrębnego pomieszczenia (możliwość dyskretnej rozmowy z pacjentem) oraz wyznaczenie w aptece farmaceuty, który zajmowałby się tylko profilaktyką.

Schematy/scenariusze rozmów – jak rozmawiać taktownie i efektywnie z pacjentami (radzenie sobie z tematami postrzeganymi jako drażliwe, tabu, podczas ograniczonego czasu wizyty).

Współpraca z lekarzami w zakresie leczenia/profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

Próbki produktów (np. do higieny jamy ustnej), materiały instruktażowe.

Fartuchy lub piny z informacją, że farmaceuta został przeszkolony w danym obszarze terapeutycznym jako ważny element informacyjny dla pacjentów.

„Specjalizacja farmaceutów” zgodna z ich zainteresowaniami – farmaceuci w aptece mogliby być zróżnicowani pod względem edukacji, wsparcia, profilaktyki w wybranych jednostkach chorobowych.

Szkolenia merytoryczne, wizyty przedstawicieli medycznych – pogłębienie wiedzy merytorycznej farmaceutów w różnych obszarach terapeutycznych. Możliwość zdobycia punktów edukacyjnych w ramach szkoleń mogłyby być dodatkowym atutem.

Obecność informacji nt. możliwości uzyskania wsparcia w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych w aptekach obecne w mediach społecznościowych. Chodzi o informację o możliwości rozmowy w ogóle, a nie o reklamę konkretnej apteki.

Materiały informacyjne w aptece, okolicznych przychodniach, materiały edukacyjne dla pacjentów (drukowane lub elektroniczne), aplikacje, kampanie społeczne, pikniki profilaktyczne.

Badania przedstawione w raporcie zostały zrealizowane przez IQVIA Polska na zlecenie Kenvue.

Spis treści:

Słowo wstępne	2
Wprowadzenie	3
Executive Summary	4
Cel i metodologia badawcza	5
Jak pacjenci widzą farmaceutów oraz jakie są ich oczekiwania?	6
Pacjenci darzą farmaceutów dużym zaufaniem, zwłaszcza po pandemii koronawirusa	7
Rola farmaceuty w systemie ochrony zdrowia i opiece nad pacjentami	8
Segmentacja pacjentów	9
Rola farmaceuty	10
Tam, gdzie zaczyna się opieka	11
Postawy i opinie: wsparcie leczenia drobnych dolegliwości i profilaktyki pacjentów przez farmaceutów	12
Postrzeganie roli farmaceuty	13
Zmiany, które działają na zdrowie	14
Lepiej zapobiegać niż leczyć	15
Choroby cywilizacyjne według pacjentów	16
Trudność vs Łatwość rozmowy z farmaceutą o produktach z tych kategorii	17
Postawy i opinie: tematy tabu	18
Rozmowa z farmaceutą	19
Jak farmaceuci postrzegają siebie i rolę swojego zawodu?	20
Farmaceuta to zawód medyczny z misją	21
Poczucie misji i przyszłości zawodu	22
Sprawny system opieki zdrowotnej wymaga zaangażowania wszystkich stron – lekarza, farmaceuty, ale także pacjenta	23
Zapełnienie luki w ochronie zdrowia przez farmaceutów	24
Zmiany systemowe w zawodzie	25
Era „post-COVID”. Apteki jako punkt świadczeń medycznych?	26
Profilaktyka w aptece potrzebna i możliwa do realizacji	27
Co jest chorobą cywilizacyjną?	28
Choroby cywilizacyjne Polaków wg farmaceutów oraz ich otwartość na edukację pacjentów	29
Tematy tabu według farmaceutów	30
Co powinno się wydarzyć, aby profilaktyka i edukacja zdrowotna były codziennością w aptekach?	31
Droga do sukcesu, droga do apteki	32
Profilaktyka chorób cywilizacyjnych	33
Wnioski i rekomendacje	33

